

ROK XI.

Opłata poczt. uiszcz. ryczałtem

SAMORZĄD MIEJSKI

ORGAN ZWIĄZKU MIAST POLSKICH

WYCHODZI 1 : 15 KAŻDEGO MIESIĄCA.

REDAKTOR:

MARCELI POROWSKI

W Y D A W C A:

ZWIĄZEK MIAST POLSKICH
WARSZAWA, MAZOWIECKA 7.

Nr. 2

15 STYCZNIA 1931 R.

29 egz.
Łódź
Magistrat

2

MAGISTRAT M. ST. WARSZAWY

podaje do wiadomości

płatników podatku od lokali,

iż zgodnie z ustawą z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. 94, poz. 550) wymierzony został na rok 1931-ty podatek od lokali, obliczony w stosunku 8% od podstawowego rocznego komornego z roku 1914-go, płatny w 4-ch ratach kwartalnych w miesiącach: lutym, maju, sierpniu i listopadzie r. b.

Informacje o podstawie wymiaru podatku, sposobie i terminie reklamacji, oraz wezwania płatnicze na pierwszą ratę podatku rozesłane są dla doręczenia płatnikom, za pośrednictwem administracji domów, w myśl § 8 Rozp. Min. Skarbu z dnia 29 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 95 — 19297 r.).

W razie nieotrzymania przez osoby zainteresowane wezwań, należy zgłosić się **do dnia 28 lutego r. b.** do Wydziału Finansowo-Podatkowego, ul. Senatorska Nr. 14, telefon Nr. 735,21, dla Pra-gi: ul. Namiestnikowska Nr. 4, telefon Nr. 10-28-61, celem otrzymania duplikatu.

M I A S T A

POPIERAJCIE PISMO ZWIĄZKOWE

„SAMORZĄD MIEJSKI”

I NIE ZAPOMINAJCIE DOSTARCZAĆ MU PŁATNYCH
OGŁOSZEŃ O KONKURSACH, PRZETARGACH I T. P.,
DO CZEGO ZRESZTĄ OBOWIAZUJE WAS UCHWAŁA

===== ZARZĄDU ZWIĄZKU. =====

SAMORZĄD MIEJSKI

ORGAN ZWIĄZKU MIAST POLSKICH

WYCHODZI DWA RAZY NA MIESIĄC

WYDAWCA: ZWIĄZEK MIAST POLSKICH

REDAKTOR: MARCELI POROWSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

WARSZAWA, MAZOWIECKA № 7. TEL. 707-11.

KONTO P. K. O. № 873.

Prenumerata		Ceny ogłoszeń:	
kwartalna	Zł. 9	1 strona za tekstem	Zł. 150
półroczna	„ 18	½ strony „	„ 80
roczna	„ 36	1 strona przed tekstem	„ 200
Pojedynczy zeszyt	„ 2	½ strony „	„ 100
		Zewnętrzna strona okładki	„ 300
		Wewnętrzna „	„ 250
		Miasta korzystają ze zniżki 15%,	

Treść zeszytu 2-go z 1931 r.

	Str.
1. J a n S t r z e l e c k i: W sprawie organizacji władzy wykonawczej w samorządzie miejskim	101
2. *** Zasadnicze postanowienia projektu ustawy o gminie miejskiej.	108
3. Ze Związku Miast Polskich	115
4. Przegląd ustaw, rozporządzeń i zamierzeń ustawodawczych — zarządzeń, okólników i wyjaśnień władz	123
5. Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego.	
6. Kronika: I Ogólna, II Z życia miast, III Różne, IV Zagraniczna.	
7. Poradnik.	
8. Głosy prasy.	
9. Bibliografia.	

czes. 3099/11/2.

W. 815/56/306.

W sprawie organizacji władzy wykonawczej w samorządzie miejskim.

W końcu ubiegłego roku na łamach „Samorządu Miejskiego“ wskazywaliśmy na konieczność zapoczątkowania merytorycznej dyskusji na temat przyszłego ustroju miast polskich. Nie wypowiadaliśmy wtedy własnych poglądów na to, jak rozwiązać należy poszczególne zagadnienia ustrojowe. Obecnie przez wypowiedzenie swoich poglądów pragnęlibyśmy zacząć merytoryczną dyskusję na temat celowości istnienia magistratu, jako organu zarządzającego i wykonawczego rady miejskiej. **Zdaniem naszym, istnienie magistratu, jako organu zarządzającego i wykonawczego rad miejskich nie jest wskazane. Nie trafia nam również do przekonania rola magistratu jako 2-giej izby. Jesteśmy natomiast przekonani o celowości wzmocnienia w samorządzie miejskim roli prezydenta, jako naczelnego odpowiedzialnego sternika gospodarki miejskiej.**

*

*

*

Zasadniczymi organami, które współdziałają ze sobą w zarządzaniu sprawami gmin miejskich są u nas: rada miejska, zarząd miasta (magistrat) i burmistrz (prezydent). W najogólniejszych zarysach podział pracy między temi czynnikami jest następujący *) :

A. Rada miejska:

- 1) określa (wykonywując obowiązki ustaw lub ujawniając własną inicjatywę) cele, do których dążyć ma gospodarka miejska;
- 2) wskazuje środki materialne, przy pomocy których cele te mają być osiągnięte;

*) Wiemy wszyscy, że nie mamy ustaw jednolitych, i że przepisy dzielnicowe różnią się od siebie. Nie chodzi tu nam jednak o streszczanie tych odmiennych przepisów, a o uchwycenie pewnych zasadniczych funkcji poszczególnych organów samorządu miejskiego. Pomijamy dlatego w tem ujęciu niektóre momenty, z czego nie wynika, abyśmy je lekceważyli. Niektóre z tych momentów będą poruszone dalej.

- 3) ustala wytyczne dla funkcjonowania całego aparatu administracji komunalnej;
- 4) kontroluje działalność organów powołanych do realizowania celów gospodarki miejskiej.

B. Zarząd miasta (magistrat):

- 1) zarządza sprawami gminy;
- 2) decyduje o sposobach i zakresie wykonania uchwał rady miejskiej,
- 3) realizuje budżet uchwalony przez radę miejską;
- 4) przygotowuje uchwały rady wymienione w punktach A.1, A. 2, A. 3;
- 5) kontroluje (aprobuje) uchwały rady miejskiej.

C. Burmistrz (Prezydent)

- 1) przewodniczy pracom magistratu (rady miejskiej);
- 2) wprowadza w życie uchwały magistratu (rady) zapomocą aparatu administracji komunalnej, którym kieruje i na dobór personalny którego posiada pewien wpływ;
- 3) w razach nagłej potrzeby decyduje za radę i magistrat;
- 4) kontroluje uchwały magistratu (rady) odnośnie ich legalności i celowości.

Ustawy, które dziś w Polsce obowiązują na południu i zachodzie, tworzone przed wielu dziesiątkami lat; polskie ustawy (dekrety), obowiązujące w centrum i na wschodzie, powstawały w chwili — kiedy nie było danych na spokojne, analityczne, krytyczne rozważania, wzorowały się też one na przepisach również przestarzałych. W rezultacie przepisy nasze odpowiadają naogół temu zakresowi, temu tempu gospodarki komunalnej, tym poglądom na organizację samorządu miejskiego, które istniały i wystarczały conajmniej pół wieku temu. Tymczasem życie realne rozwijało się bujnie i szeroko, a tempo jego wzrastało w miarę tego, jak karetkę pocztową zastępował pociąg, początkowo zwykły, potem błyskawiczny, wreszcie samochód i aeroplan. To życie kondensowało się i komplikowało się specjalnie w dużych miastach, stawiając w stosunku do sprawności gospodarki komunalnej coraz to nowe wymagania.

Reforma organizacji ustroju samorządu stała się powoli koniecznością nie tylko u nas. W jakim kierunku ma iść ta reforma?

Zdaniem naszym reformy wymaga przede wszystkim organizacja władzy wykonawczej w samorządzie. Władza ta jest dziś podzielona między magistratami i prezydentem, przyczem punkt ciężkości leży naogół w rękach magistratów. Magistraty nie prezydenci (burmistrzowie) zarządzają sprawami gmin miejskich, w ich rękach leży realizacja tych celów, które

wytknęła rada miejska, one decydują o wykonaniu budżetu *). Decydowanie o doborze pracowników gminy nie należy do atrybucji Prezydenta **).

Nie jest naszym zadaniem wskazywanie w tym artykule szczegółowych tekstów i poszczególnych przepisów. Zastrzegamy to sobie na później, tu chodzi o ogólną charakterystykę odnośnych przepisów. Magistraty więc zarządzają i rządzą. Burmistrz (Prezydent) jest w tej koncepcji niejako naczelnym, odpowiedzialnym wykonawcą woli magistratów. Posiada burmistrz wprawdzie i pewne specjalne uprawnienia, które wzmacniają jego pozycję, i prawo kontroli uchwał magistratu (rady), te jego prerogatywy potencjonalnie choćby zapewniają mu specjalne stanowisko, ale trzeba stwierdzić, że:

- 1) często nie leżą one w sferze działania samorządu;
- 2) że korzystanie z tych uprawnień wobec uprawnień innych organów prowadzi do konfliktu z temi organami;
- 3) normalne życie nie może polegać na wojnie między burmistrzem a magistratem i radą.

Ze swych specjalnych uprawnień korzystać będzie burmistrz (prezydent) w wyjątkowych wypadkach, w normalnem codziennem życiu pozostanie on wykonawcą woli innych organów miejskich.

Praktyka życia codziennego jest nieco odmienna od przepisów. W praktyce rola burmistrza jest, bo musi być, większa niżby to wynikało z tekstów ustaw. Życie wprowadziło szereg zwyczajów, usankcjonowało szereg interpretacji i skompensowało szereg niedomóg ustroju komunalnego. Między życiem, a przepisami istnieje jednak pewien rozdźwięk. Ten rozdźwięk trzeba usunąć, modyfikując przepisy i określając w nich pozycję i rolę burmistrza (prezydenta) zgodnie z istotną rolą, jaką on gra w gospodarce gminy. Jaka jest rola faktyczna poszczególnych czynników w zarządzaniu sprawami gminy miejskiej?

Aczkolwiek rada miejska jest instytucją stałą, decydującą o najważniejszych sprawach gminy, istnieje ona ciągle i stale dla życia gminy jedynie potencjalnie. Realnie zjawia się ona na widowni życia gminy tylko sporadycznie kilkanaście czy kilkadziesiąt razy do roku. Wysłuchuje ona wtedy referatów, przygotowanych przez zarząd miasta lub specjalne ko-

*) Odmienne postanowienia, przyznające większą rolę naczelnikowi gminy zawiera ustawa sejmiku galicyjskiego z r. 1896 dla miast i miasteczek jakoteż analogiczna ustawa z r. 1889 dla 30 miast, poniekąd statuty miast Lwowa i Krakowa, a więc wogóle ustawy galicyjskie. Wyjątek stanowi również ustrój burmistrzowski w małych miastach zaboru pruskiego.

**) Wyjątek Kresy Wschodnie.

misje rady, dotyczących spraw, o których rada ma decydować i pobiera takie czy inne uchwały. Bardziej ciągłym i stałym bywa już tok prac samych komisji rady. Rada — ciało zbiorowe — nie jest tym mózgiem, który z dnia na dzień prowadzi gospodarkę miejską do wytkniętych celów. Rada ustala te cele, ale wykonują program ustalony inne czynniki.

Teoretycznie rada sama i jej członkowie mają możliwość wykazywania swej inicjatywy w sprawach gospodarki gminnej. Członkowie rady przez pracę w różnych komisjach mają możliwość zadokumentowania swego myślenia o sprawach gminy w przerwach między posiedzeniami i oddania gminie do dyspozycji swej pracy i swej wiedzy. Praktyczne korzystanie z tych możliwości zależy od osobowego składu rady i od układu stosunków w mieście. W grę tu wchodzić mogą takie momenty, jak:

- 1) stopień przygotowania radnych do orjentowania się w sprawach gminy;
- 2) stan ich zainteresowania się sprawami społecznymi;
- 3) rodzaj zwykłych zajęć zarobkowych radnych, pomagający lub przeszkadzający odegraniu czynnej roli w życiu gminy;
- 4) stopień zaufania członków rady do burmistrza (prezydenta) i zarządu miasta.

Nie silimy się na kompletny katalog tych momentów, to na co wskazałimy, wystarczy dla zobrazowania naszej myśli. Faktem jest, że istotny twórczy udział radnych w pracach gminy jest bardzo niejednorodny.

Organem zarządzającym wykonawczym gminy miejskiej są z reguły magistraty. Rada zjawia się na widowni życia gminy kilkanaście, kilkadziesiąt razy do roku — magistraty o wiele częściej, bo kilkadziesiąt do stu czasem i więcej razy.

Co wypełnia treść obrad magistratów?

Oczywiście trudno tu mówić o jednostajności i jednolitości. Życie realne jest zbyt bujne i zbyt barwne, byśmy się mogli kusić na jego wierne odtworzenie. O ile rada daje w swych uchwałach ogólne wskazania, gdzie często nie można bardzo konkretyzować, o tyle magistrat ma przed sobą konkretną robotę. Tu trzeba decydować, czy coś ściśle określonego robić czy nie, czy wydawać na określony cel pieniądze czy nie. Tu trzeba decydować, jak nastawić ster gospodarki komunalnej, by dojechać do celu. Pobieranie w takich wypadkach uchwał **przez zespół, kolegialne decydowanie**, jest rzeczą trudną. Szukanie rozwiązań, któreby wszystkich lub nawet jakąś większość zadowolili, jest często prosto niemożliwością lub niedorzecznością.

Oczywiście, jeżeli w magistracie jest jakaś określona „większość“, któ-

ra wybrała burmistrza (prezydenta) i „popiera go“, wtedy trudności nie ma, ale wtedy najczęściej posiedzenia kolegjalne magistratu są zgola zbędną formalnością.

Ale magistraty obecnie zajmują się nie tylko **wykonywaniem** uchwał powziętych. Pozytywna rola magistratu polega w dużym stopniu na **przygotowywaniu** uchwał rady miejskiej. Magistrat jako kolegium ludzi przyjmujących indywidualnie czynny udział w gospodarce miejskiej, segreguje i koordynuje różne plany i pomysły indywidualnych mózgów, jedne odrzuca, inne przerabia, aprobowane uzgadnia. O wartości **zbiorowego** mózgu magistratu dla gospodarki miejskiej decyduje przede wszystkim ciężar gatunkowy indywidualnych mózgów jego członków. W każdym razie magistrat jako zespół istnieje dla życia gminy tylko od wypadku do wypadku.

Istotnym sternikiem gospodarki gminnej jest burmistrz (prezydent), a pomocnikami jego wiceburmistrzowie (wiceprezydenci), ławnicy (o ile pracują), szefowie wydziałów i działów gospodarki miejskiej, dyrektorowie przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj miejskich. Ci **stale** trzymają ręce na sterach gospodarki gminnej i nie są zjawiskiem występującem na widowni gminy tylko pewną ilość razy do roku. Z dnia na dzień, z godziny na godzinę pod kierownictwem burmistrza (prezydenta) prowadzą oni nawet gospodarkę gminną do wytkniętego celu.

Nasz punkt widzenia jest taki: ten, który naprawdę kieruje gospodarką gminy (**jeżeli nie kieruje, nie powinien być burmistrzem**), który największą ponosi odpowiedzialność, musi mieć dane na to, aby w rzeczywistości mógł kierować. Dzisiejsze przepisy w wielu wypadkach nie pozwalają na to, wprost temu przeszkadzają, zmuszając burmistrza (prezydenta) do grania roli pośrednika między sprzeczącymi się członkami magistratu, szukającego kompromisowych formulek wtedy, kiedy trzeba działać. Jak bardzo cierpi na tem gospodarka naszych miast. Skoncentrowania zarządzania sprawami gminy w jednym miejscu, w rękach jednego człowieka wymaga zresztą postulat sprawności i sprężystości administracji komunalnej. Burmistrz (prezydent) musi być w stanie — być rzeczywistym „naczelnym dyrektorem administracji komunalnej“.

*

*

*

Sądzymy, że z tego, co powiedzieliśmy, wynika już dosyć jasno nasz program pozytywny.

Uważamy, że organem zarządzającym i wykonawczym gminy winien być burmistrz (prezydent).

Na odstępstwo od tej zasady moglibyśmy się zgodzić jedynie w małych

miasteczkach, gdzie zakres gospodarki komunalnej jest szczupły, treść wewnętrzna tej gospodarki mało skomplikowana, tempo życia komunalnego powolne i gdzie praca w magistracie będzie najczęściej jedyną możliwością konkretnej pracy dla samorządu.

Wszystkie uprawnienia obecnych magistratów winny przejść na burmistrza (prezydenta). Magistraty dzisiejsze przestają istnieć. Ławnicy, wybierani przez rady miejskie, są pomocnikami burmistrza (prezydenta), pod jego kierownictwem, na zasadzie jego zleceń i uprawnień zarządzają poszczególnymi działami administracji komunalnej. Dla **przygotowania uchwał rad miejskich** tworzą się z nielicznego grona osób wybranych przez radę wydziały miejskie, które pracują przy udziale delegowanych przez prezydenta ławników i kierowników działów administracji komunalnej. Te wydziały miejskie nie zajmują się zarządzaniem sprawami gminy. Rola ich polegać ma na owej segregacji i koordynacji różnych pomysłów w dziedzinie administracji komunalnej, jak również na gruntownym przepracowaniu aktualnych zagadnień administracji i polityki komunalnej w celu **przygotowania uchwał rady**.

Istnienie owych wydziałów nie przekreśla możliwości powoływania przez radę komisji dla rozpatrzenia propozycji wydziałów i przygotowania referatów dla rady. Czy i w jakim stopniu owe komisje będą powoływane, trudno jest dziś przesądzać.

Nie postawiliśmy sobie tu zadania naszkicowania zrębu całego ustroju samorządu miejskiego, dlatego też nie poruszamy tu i nie rozwijamy szeregu spraw, które dotyczą czy to uprawnień burmistrza (prezydenta), czy to innych ważnych momentów przyszłego ustroju gminy miejskiej. Chcemy tu tylko zaznaczyć, że uważamy za niezbędne, by prezydent przewodniczył obradom Rady Miejskiej i Wydziału Miejskiego. Rada miejska winna mieć prawo przelania części swych uprawnień na Wydział miejski.

Za niezbędne uważamy dekoncentrację administracji komunalnej i utworzenie szeregu deputacji miejskich, jako organów administracji komunalnej, podległych burmistrzowi (prezydentowi). W skład tych deputacji wchodzić winni radni, obywatele i pracownicy komunalni. Zdajemy sobie sprawę z tego, że zwiększając zakres uprawnień burmistrza (prezydenta), zwiększamy jego odpowiedzialność. Wiemy, że mogą zajść i takie wypadki, że niewłaściwe jednostki, nieopatrzenie powołane na stanowisko burmistrza (prezydenta), mogą być w warunkach, które tworzymy, bardziej szkodliwe niż obecnie. Sądzymy, że złemu zapobiegną:

- 1) spotęgowana przezorność rad miejskich przy wyborze burmistrza (prezydenta);

- 2) wzmocnienie działalności Rady, jako czynnika kontrolującego aparat wykonawczy;
- 3) właściwe ujęcie przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej burmistrza (prezydenta).

Do szczegółowego omówienia tych tematów wrócimy jeszcze niebawem.

Z punktu widzenia naszego za niecelowe uważamy te projekty postanowień dotyczących organów zarządzających i wykonawczych gminy miejskiej, które znajdujemy we wnioskach poselskich i wnioskach Sejmowej Komisji Administracyjnej z roku 1927 i 1928.

Jest rzeczą niezmiernie znamienne, że i w sprawozdaniu Komisji Administracyjnej, złożonem Sejmowi w r. 1927 (druk Sejmowy Nr. 2695) i we wniosku poselskim z listopada 1928 r. (druk Sejmowy Nr. 289) burmistrz (prezydent) jest tylko przewodniczącym magistratu, organem zarządzającym i wykonawczym gminy jest w jednym i drugim wypadku magistrat. Takie postawienie sprawy jest w jaskrawej sprzeczności z naszym punktem widzenia.

Podkreślamy to umyślnie, chcielibyśmy bowiem przez stwierdzenie tego spowodować, aby ktoś ze zwolenników tej koncepcji zabrał głos w tej sprawie na łamach „Samorządu Miejskiego“.

Zasadnicze postanowienia projektu ustawy o gminie miejskiej,

uchwalonego przez Zjazd Miast Polskich w kwietniu 1925 r

OD REDAKCJI. Na posiedzeniu sejmowej Komisji Budżetowej w dniu 9 bm. zapowiedział p. Wiceminister Korsak wniesienie przez Rząd do Sejmu w najbliższym czasie projektu t. zw. małej ustawy samorządowej.

Z drugiej strony podjął ponownie pracę nad ustawą o gminie miejskiej Zarząd Związku Miast; za podstawę do dyskusji przyjęty jest projekt ustawy, uchwalony przez Zjazd Miast w 1925 r.

Uważając, że ze wszech miar pożądana jest wymiana poglądów na tę pierwszorzędną dla miast sprawę również na łamach „Samorządu Miejskiego“, Redakcja umieszcza dla ułatwienia dyskusji zasadnicze postanowienia wspomnianego projektu Związku Miast z 1925 r.

1.

Ustawa ma być szczegółową i jednolitą dla wszystkich miast i obowiązywać na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Miasto st. Warszawa oraz miasta: Lwów, Łódź, Kraków, Poznań, Wilno, Lublin, Bydgoszcz, mają prawo do uzyskania osobnej państwowej ustawy miejskiej oraz ordynacji wyborczej w granicach przepisów ogólnej ustawy.

2.

Organami gmin miejskich są:

- a) rada miejska, jako organ uchwalający i kontrolujący;
- b) magistrat, jako organ zarządzający i wykonawczy, odpowiedzialny przed radą miejską.

Według projektu ustrój i zakres działania organów miejskich w m. st. Warszawie określony ma być w osobnej ustawie. Ustrój i zakres działania organów gminy miejskiej, będącej uzdrowiskiem o charakterze użyteczno-

ści publicznej, określać mają przepisy projektowanej ustawy oraz ustawy o uzdrowiskach.

3.

Rada miejska składa się z radnych w liczbie 12 do 120 w zależności od liczby mieszkańców.

4.

Wiek dla posiadania prawa wybierania do rady miejskiej określa się na 25 lat, zaś dla wybieralności na 30 lat.

Prawo wybieralności uzależnione jest od władania językiem polskim w słowie i piśmie.

5.

Radnych wybiera się na 6 lat.

6.

Członkowie Magistratu biorą udział w posiedzeniach rady miejskiej i jej komisjach i mają prawo zabierać głos i udzielać wyjaśnień w każdym czasie poza kolejną mówców.

7.

Magistrat składa się z przewodniczącego oraz jego zastępców i ławników w liczbie, oznaczonej według potrzeby przez radę miejską. Członków magistratu wybiera rada miejska na czas swojej kadencji lub na czas dłuższy.

8.

Kandydaci na burmistrza powinni posiadać zasadniczo conajmniej wykształcenie średnie, zaś na prezydenta miasta — wykształcenie wyższe. Statut miejscowy może wprowadzić instytucję zawodowych płatnych członków magistratu.

9.

Wybór burmistrzów zatwierdza Minister Spraw Wewnętrznych, zaś wybór prezydentów miast zatwierdza Prezydent Rzeczypospolitej.

W pewnych wypadkach władza zatwierdzająca może mianować burmistrza względnie prezydenta, którzy sprawują swoje urzędy aż do czasu, gdy kandydaci wybrani przez radę miejską, uzyskają wymagane zatwierdzenie.

10.

Członkowie magistratu otrzymują za swe czynności wynagrodzenie, którego wymiar i rodzaj określa rada miejska.

W razie niezdolności do pracy lub niewybrania ponownego po upływie okresu urzędowania służy przewodniczącemu i jego zastępcom prawo do emerytury.

11.

Magistrat ma prawo i obowiązek zawiesić wykonanie uchwały, powziętej przez radę miejską, która według jego zdania sprzeciwia się ustawom albo szkodzi interesom gminy. To samo prawo i obowiązek ma przewodniczący magistratu w stosunku do uchwał magistratu.

12.

Do zakresu działania magistratu, który załatwia sprawy kolegjalnie, należy zarządzanie wszelkimi sprawami gminy miejskiej, a w szczególności:

- 1) przygotowanie wniosków na posiedzenia rady miejskiej i wykonywanie jej uchwał;
- 2) rozstrzyganie w razie wątpliwości o członkostwie gminnem oraz o roszczeniach w sprawach korzystania z publicznych urządzeń i zakładów gminy;
- 3) zarządzanie majątkiem gminy według zasad, ustanowionych przez radę miejską i prowadzenie inwentarza majątku gminy;
- 4) prowadzenie administracji urządzeń, zakładów, przedsiębiorstw, nieposiadających własnego zarządu oraz nadzorowanie tych, które mają własny zarząd;
- 5) sporządzanie rocznego preliminarza przychodów i wydatków, przedkładanie radzie miejskiej wniosków w sprawie pokrycia wydatków, preliminarzem nie objętych;
- 6) składanie radzie miejskiej rocznych zamknięć rachunkowych, rocznych sprawozdań z zarządu, stanu majątku, urządzeń, zakładów i przedsiębiorstw gminnych;

- 7) wymiar i ściąganie podatków i opłat na cele gminy, stosownie do obowiązujących przepisów prawnych;
- 8) przyznawanie ulg w opłacaniu podatków i opłat, o ile magistrat prawa tego w całości lub częściowo nie przyzna przewodniczącemu magistratu;
- 9) zarządzanie dochodami gminy, prowadzenie rachunkowości i kasy gminnej;
- 10) wszczynanie sporów sądowych, oraz ustanawianie w razie potrzeby zastępców prawnych do tych sporów;
- 11) udzielanie opinii, których zażąda władza nadzorcza;
- 12) wykonywanie czynności zleconych gminie przez ustawy.

13.

Magistrat może powierzać przygotowanie swych decyzji lub wykonanie zadań, należących do swego zakresu działania, względnie nadzór nad instytucjami lub zakładami i przedsiębiorstwami miejskimi, według swych uchwał lub wskazówek, bądź poszczególnym swoim członkom, bądź powołanym przez siebie komisjom, którym przewodniczą członkowie magistratu.

14.

Przewodniczący magistratu jest naczelnym kierownikiem miejskiego urzędu, oraz jego oddziałów, tudzież zakładów i przedsiębiorstw miejskich, oraz naczelnym zwierzchnikiem urzędników i pracowników gminy.

Przewodniczący ma prawo nakładania za niewykonanie jego zarządzeń lub zarządzeń magistratu kar do wysokości 50 zł. lub kary aresztu do 5 dni i wykonania zarządzenia na koszt opornego. Od orzeczenia, nakładającego karę można się odwołać w ciągu 14 dni do zwyczajnego sądu.

Ponadto należy do przewodniczącego magistratu:

- 1) przygotowanie obrad magistratu, rozdział czynności między członków magistratu;
- 2) wyznaczanie zastępców za siebie i nieobecnych członków magistratu, udzielanie urlopów członkom magistratu;
- 3) czuwanie nad postępem w budowie, organizacji i sposobie urzędowania urzędów, zakładów oraz przedsiębiorstw miejskich;
- 4) opracowanie ogólnego planu gospodarstwa gminnego, czuwanie nad utrzymaniem równowagi między poszczególnymi jego wydziałami;
- 5) asygnowanie wydatków gminnych osobiście lub przez upoważnionych członków magistratu w ramach budżetu miejskiego, a w na-

głych wypadkach poza budżetem za następem usprawiedliwieniem wydatku wobec magistratu i rady miejskiej;

- 6) przyjmowanie, przenoszenie do wyższej kategorii, zwalnianie urzędników i pracowników miejskich, oraz sprawowanie władzy dyscyplinarnej w zakresie przez radę miasta przyznanym;
- 7) przyznawanie ulg w opłacaniu podatków i opłat w zakresie przez magistrat przyznanym;
- 8) udzielanie urlopów, zaliczek na płacę i zapomóg urzędnikom i pracownikom miejskim w granicach funduszków na ten cel przez radę miejską przeznaczonych;
- 9) upoważnienie członków magistratu do podpisywania aktów urzędowych i dokumentów gminnych;
- 10) wykonywanie innych zadań niniejszą lub innemi ustawami mu przekazanych.

15.

Rada miejska sprawuje kontrolę nad działalnością magistratu, jego urzędów pomocniczych i zakładów miejskich przez jedną lub więcej komisyj, wybranych w tym celu ze swego grona. Do komisji tej powołać można w charakterze rzeczoznawców osoby z poza grona rady miejskiej.

Rada miejska obowiązana jest w szczególności sprawdzać, czy gospodarka miejska prowadzona jest zgodnie z preliminarzem budżetowym, tudzież ma prawo przekonywania się o tem, czy uchwały jej są wykonywane oraz czy przychody miasta są używane zgodnie z przeznaczeniem.

W tym celu sprawdza stan kasy i żąda od magistratu wszelkich potrzebnych wyjaśnień, aktów, ksiąg kasowych i dowodów rachunkowych.

Komisja kontrolująca powinna ze swych czynności złożyć sprawozdanie radzie miejskiej.

Rada miejska obowiązana jest w razie dostrzeżenia nieprawidłowości uchwalić odpowiednie środki zaradcze.

16.

Przewodniczący magistratu jest na terenie gminy państwową miejscową władzą administracyjną, odpowiedzialną przed właściwemi władzami państwowemi.

17.

Gminy miejskie dzielą się na:

I. Miasta niewydzielone z powiatu i to

- 1) miasta, których władzą nadzorczą jest wydział powiatowy;
- 2) miasta, których władzą nadzorczą jest wydział wojewódzki.

Do ostatniej kategorii zalicza się miasta

- a) liczące ponad 10.000 mieszkańców,
- b) będące siedzibą starostwa,
- c) stojące dotychczas pod nadzorem wydziału wojewódzkiego,
- d) będące uzdrowiskami o charakterze użyteczności publicznej. Spis miast ad 2) oznaczy rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

II. Miasta wydzielone z powiatu, tworzące samodzielne okręgi powiatowe dla administracji państwowej i samorządowej, uznane jako takie na mocy uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, a to:

- 1) miasta, których władzą nadzorczą jest wydział wojewódzki;
- 2) miasta, których władzą nadzorczą jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Do ostatniej kategorii zalicza się miasta: Kraków, Lwów, Łódź, Poznań, Wilno, Lublin i Bydgoszcz.

III. Miasta wydzielone z województwa, tworzące samodzielne okręgi wojewódzkie dla administracji państwowej i samorządowej.

Miastem tej kategorii jest Warszawa.

Inne miasta mogą być uznane za samodzielne okręgi wojewódzkie tylko w drodze ustawy państwowej.

18.

Do zakresu działania gmin miejskich, wydzielonych z powiatu, należą wszystkie działy urzędowania starostw, z wyłączeniem zadania utrzymywania bezpieczeństwa, policji i porządku.

W tych miastach wydzielonych z powiatów, w których nie zostały zaprowadzone osobne państwowo-administracyjne władze bezpieczeństwa I instancji, prezydentowi miasta, jako staroście grodzkiemu, mogą być przyznane wobec organów policji państwowej uprawnienia, przysługujące starostom.

19.

Sprawowanie policji miejscowej należy do zleconego gminie zakresu działania.

Kierownictwo policji miejscowej sprawuje przewodniczący magistratu. Zadania policji miejscowej oraz prawa i obowiązki gmin względnie ich organów, związane z działalnością policji miejscowej, określi osobna ustawa.

20.

Rada miejska może uchwalać statuty miejskie (miejscowe przepisy prawne), które muszą być zgodne z obowiązującymi przepisami. Statuty takie podlegają zatwierdzeniu władzy nadzorczej i mogą zawierać postanowienia, zagrożające karami za wykroczenia przeciwko tym przepisom.

21.

Władzom nadzorczym przysługuje prawo zatwierdzania niektórych ważniejszych uchwał rad miejskich, uchyłania uchwał, sprzecznych z ustawami, prawo przymusowego budżetowania, składania z urzędu członków magistratu, rozwiązywania rad miejskich.

Jednakże budżet miejski zatwierdzeniu władzy nadzorczej nie podlega.

Złożenie z urzędu członków Magistratu może nastąpić przez władzę nadzorczą tylko po przeprowadzeniu dochodzenia i orzeczeniu sądu dyscyplinarnego.

Nowe wybory do rady miejskiej powinny być zarządzane w terminie 3-ch miesięcy, licząc od czasu rozwiązania rady miejskiej.

Uprawnienia i obowiązki władz nadzorczych polegają zasadniczo na czuwaniu nad tem aby:

- a) gminy miejskie działały zgodnie z ustawami,
- b) administracja, sprawowana przez gminy miejskie, miała bieg prawidłowy.

22.

W wypadkach, określonych ustawą, władza nadzorcza może mianować komisarza rządowego dla zarządu sprawami miejskimi.

Ze Związku Miast Polskich.

W SPRAWIE ZJAZDU MIAST.

W dniu 31.XII.1930 r. Związek Miast Polskich rozesłał do wszystkich miast związkowych okólnik L. 2045/4 z zawiadomieniem o terminie Ogólnego Zebrania (Zjazdu) przedstawicieli miast związkowych, które odbędzie się w dniu 22.II r. b. w Krakowie, lub Katowicach, stosownie do uchwały Zarządu Związku Miast z dnia 4.XII z. r. (patrz Samorząd Miejski Nr. 1 z 1.I r. b. strona 42).

Przedmiotem obrad zjazdu będzie sprawa nowego statutu Związku Miast Polskich. Na Zjeździe zostaną nadto wygłoszone referaty w sprawie niektórych ważnych zagadnień gospodarki miejskiej.

Związek Miast w okólniku tym zwrócił się do miast związkowych z prośbą o rychłe dokonanie wyboru statutowej ilości przedstawicieli oraz ewent. ich zastępców na ten Zjazd i powiadomienie biura Związku Miast o dokonanym wyborze, przyczem zwrócił uwagę miast związkowych, odnośnie do udziału wybranych delegatów w Zjeździe, na protokół Komisji Weryfikacyjnej zeszłorocznego Zjazdu Miast w Warszawie, opublikowany na str. 83—85 sprawozdania z tego Zjazdu („Samorząd Miejski“ Nr. 16 z 1930 roku), oraz na uchwały Zarządu Związku z dnia 4.XII z. r. (patrz „Samorząd Miejski“ Nr. 1 z 1.I. b. r. strona 43, punkt d) oraz strona 42 ust. 5).

OPINIA ZWIĄZKU MIAST O PROJEKTOWANYCH PRZEZ MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH ZMIANACH PRZEPISÓW O BUDŻETOWANIU I RACHUNKOWOŚCI W ZWIĄZKACH KOMUNALNYCH ORAZ O ZATWIERDZANIU BUDŻETÓW KOMUNALNYCH PRZEZ WŁADZE NADZORCZE.

Po zakończeniu narad, które odbyły się w tej sprawie w Związku Miast (zob. „Samorząd Miejski“ Nr. Nr. 20 i 23 z r. z.), Związek Miast przesłał Ministerstwu na piśmie obszerną opinię, w której poddał krytyce zarówno przepisy obowiązujące dotychczas, jak i projektowane zmiany, wysuwając ze swej strony szereg tez z prośbą o wzięcie ich przez Ministerstwo pod rozwagę przy ostatecznem formułowaniu przepisów projektowa-

nych rozporządzeń. Związek Miast skierował prawie wyłącznie uwagę na sprawę budżetowania i księgowania t. z. zaległości biernych i czynnych oraz sposobu postępowania z nadwyżkami i niedoborami budżetowymi; inne przepisy projektowane nie nasunęły zresztą Związkowi Miast zasadniczych uwag.

Nie mogąc z braku miejsca opublikować całej obszernej opinii Związku Miast wraz z wysuniętymi tezami, podajemy tylko następujące najważniejsze ustępy:

Główną przyczynę istniejącego obecnie braku Związek Miast upatruje w tem, że zarówno rozporządzenie o instrukcji rachunkowej, jak i projektowane obecnie rozporządzenie o budżetowaniu, poleca wykazywać w sprawozdaniu z wykonania budżetu niezrealizowane należności budżetowe narówni z osiągnięciami przez związek komunalny dochodami budżetowymi. Ten sposób postępowania jest teoretycznie słuszny. W praktyce jednak rezultat gospodarki związku komunalnego, wynikający ze sprawozdania z wykonania budżetu, staje się fikcją i przytem fikcją szkodliwą, gdyż zaciera się obraz rzeczywistego stanu rzeczy. Szkodliwość tej fikcji polega na tem, że przy istniejących obecnie rozległych zadaniach samorządu i dążeniu do jaknajszybszego zadośćuczynienia potrzebom, powstają zarówno wśród związków komunalnych, jak i nawet władz nadzorczych tendencje do oparcia się na formalnym wyniku gospodarki budżetowej, uwidocznionym w sprawozdaniu z wykonania budżetu, bez krytycznego wnikania w to, w jakim stopniu pozycja t. zw. zaległości czynnych jest pozycją realną.

Nadwyżka budżetowa, wykazana w sprawozdaniu z wykonania budżetu, ułożonem na zasadach dotychczasowych i będąca nieraz uspokojeniem dla organów związku komunalnego co do stanu finansowego związku, może się w praktyce okazać niedoborem budżetowym; wykazany w sprawozdaniu niedobór może w praktyce znacznie się zwiększyć.

Jeżeli związek komunalny nie osiągnął w ciągu roku budżetowego części swych dochodów, jakkolwiek prawnie dochody te mu się należą w całości, to z reguły nie należy się doszukiwać przyczyny tego w wadliwości aparatu egzekucyjnego związku lecz raczej w sytuacji gospodarczej płatników, uniemożliwiającej ściągnięcie tych wszystkich dochodów. W tych warunkach liczenie na to, że w roku następnym związek komunalny osiągnie w pełni dochody budżetowe tego nowego roku, a nadto ściąganie zaległe dochody z roku ubiegłego, może się okazać zawodnem i niemniej zawodną będzie w takim razie podstawa do opierania na dochodach strony wydatkowej budżetu.

Wypowiadając się przeciwko traktowaniu zaległości czynnych narówni z osiągnięciami dochodami budżetowymi, Związek Miast pozwala sobie zwrócić uwagę również na to, że w projektowanym rozporządzeniu Ministerstwo nie traktuje jednakowo wszystkich zaległości czynnych. Ministerstwo poleca do zaległości czynnych zaliczać m. in. te nieściągnięte daniny komunalne, które związki komunalne wymierzają bezpośrednio, a natomiast daniny, wymierzone i ściągane przez organa skarbowe i stanowiące, jak wiadomo, lwią część danin komunalnych, Ministerstwo do zaległości czynnych nie zalicza. Związek Miast przypuszcza, że to różniczkowanie wynika z czysto praktycznych przesłanek, mianowicie trudności ustalenia w odpowiedniej chwili danin komunalnych, należnych związkowi komunalnemu za ubiegły rok obrachunkowy, a nieściągniętych przez organa skarbowe. Ten wzgląd sam przez się nie mógłby, zdaniem Związku, wystarczyć dla różniczkowania zaległych danin komunalnych.

Związek Miast uważa w tem miejscu za wskazane wspomnieć o poruszonej w czasie

narad, jakie odbyły się w Związku Miast, m. in. przez przedstawicieli Głównego Urzędu Statystycznego, sprawie gotówkowego wykonania budżetu.

Związek Miast uważa, że należy dążyć do gotówkowego wykonania budżetu, to znaczy do wydawania przez związki komunalne w ciągu okresu obrachunkowego tylko takich sum, które nie przekraczają osiągniętych już dochodów i do regulowania wszelkich wydatków budżetowych przed zakończeniem okresu obrachunkowego. W praktyce cel ten trudno jest w pełni osiągnąć.

Jeżeliby przez gotówkowe wykonanie budżetu chcieć rozumieć, jak to właśnie proponowali przedstawiciele Głównego Urzędu Statystycznego, uwidocznianie w sprawozdaniu z wykonania budżetu związków komunalnych tylko tych wydatków, które pokryte zostały przez związek komunalny gotówką, lub zobowiązaniem wekslowem oraz tych tylko dochodów, które wpłynęły, to — zdaniem Związku Miast — byłoby to nie do przyjęcia, gdyż uchodziłyby z pod należytej kontroli publicznej te wydatki budżetowe, które zostały faktycznie uskutecznione, jakkolwiek należności Związek komunalny nie uregulował, a poza tem naruszona zostałaby jedynie słuszna zasada, że budżet każdego okresu obrachunkowego powinien — o ile chodzi o wydatki — stanowić zamkniętą w sobie całość i chociażby dla przejrzystości nie zazębiać się o budżety lat ubiegłych. Przenoszenie t. zw. zaległości biernych do nowych budżetów, co byłoby konsekwencją przyjęcia zasady gotówkowego wykonania budżetu, powodowałby w praktyce potrzebę dodatkowych budżetów i uczynić mogłoby trud układania budżetów przed rozpoczęciem nowego okresu w pewnym stopniu nieprodukcyjnym. Szereg związków komunalnych, w których istniejące już należności wobec osób trzecich nie mają pokrycia w płynnych środkach finansowych, nie mogłoby wogóle ułożyć przy tym systemie nowych budżetów, a przynajmniej nie mogłoby zrównoważyć tych budżetów, gdyż dla utrzymania normalnego biegu gospodarki komunalnej musiałyby być przecie przewidziane odpowiednie wydatki, które łącznie z t. zw. zaległościami biernymi i przy uwzględnieniu nawet zaległości czynnych, nie zrównoważyłyby się z dochodami budżetowymi.

Korzystając ze sposobności projektowania przez Ministerstwo Spraw Wewn. zmiany przepisów o budżetowaniu w związkach komunalnych, Związek Miast zwrócił się do Ministerstwa z prośbą o zmianę tych przepisów w części, odnoszącej się do zatwierdzania budżetów związków komunalnych przez władze nadzorcze. Prośbę swą Związek Miast sformułował w sposób następujący:

Związek Miast, opierając się na jednogłośniej uchwale tegorocznego Zjazdu Miast w Warszawie — ma zaszczyt prosić Ministerstwo o poddanie rewizji par. 58. rozporządzenia z dnia 28 czerwca 1926 r. i wprowadzenie do tego paragrafu zmian, polegających przede wszystkim na wskazaniu, które części budżetów komunalnych nie podlegają wogóle — w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17.VI. 1924 r. — zatwierdzeniu przez władze nadzorcze, następnie na ściślejszym określeniu uprawnień władz nadzorczych, wypływających ze wspomnianego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Na uzasadnienie swej prośby Związek Miast pozwala sobie przede wszystkim zwrócić uwagę na szereg artykułów w prasie samorządowej, a mianowicie: na art. Dr. M. Jaroszyńskiego zamieszczony w Nr. 2 i 6 „Samorządu“, na artykuł Dr. W. Dalbora, zamieszczony w Nr. 15/16 i 22 „Wiadomości Samorządowych“, na artykuł J. Grenowskiego, zamieszczony w Nr. 18 i 19 „Sam. Miejskiego“ oraz na artykuły, podpisane literami „Z. M.“ zamieszczone w Nr. Nr. 4 i 19 „Samorządu Miejskiego“.

Związek Miast nadto powołuje się na okólniki Pana Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15/II. 1927 r., Nr. 48, i z dnia 21/II. 30 r. Nr. 23, w których Pan Minister wskazał na to, że

„Ingerencja władz nadzorczych w sprawy samorządu posiada jednak naturalne — wynikające z istoty samorządu — oraz określone ustawowo granice. Różnorodność, niejasność, a nadewszystko niekompletność przepisów, regulujących nadzór nad samorządem, stawia organa nadzorcze w trudnym położeniu i jest niekiedy powodem znieskształcania przez praktykę nadzoru zarówno istoty samorządu, jak i samej instytucji nadzoru“.

i udzielił instrukcyj co do postępowania władz nadzorczych w sprawach budżetów komunalnych. Doświadczenie wykazało mianowicie, że dyrektywy Pana Ministra, ujęte w formę ogólnikową, same przez się nie usuwają pewnych niewłaściwości, dopuszczanych przez władze przy zatwierdzaniu budżetów związków komunalnych. Związek Miast daleki jest od tego, żeby w postępowaniu władz dopatrywać się jakiegóż specjalnej niechęci do samorządu i uważa, że przyczyną wspomnianych niewłaściwości, znanych dobrze Ministerstwu nawet z praktyki władz przy zatwierdzaniu budżetów związków komunalnych na rok 1930-31, jest wadliwość istniejących przepisów, mających charakter zbyt ogólnikowy, nie zawierających wskazania granicy, której władze nadzorcze przekraczać nie powinny. Przyczyny te, leżące w braku naszego ustawodawstwa, a szczególnie zbyt szerokiem ujęciu prawa ingerencji władz w gospodarkę komunalną w par. 58 rozporządzenia z dnia 28 czerwca i to nawet zbyt szerokiem w stosunku do tych uprawnień, jakie można wydedukować z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17.VI. 1924 r. wprowadzić mogą — i prowadzą nieraz, — do znieskształcania przez praktykę nadzoru istoty samorządu, jeszcze i wskutek niedostatecznego wyrobienia naszej młodej administracji.

O ileby opracowanie przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nowego brzmienia par. 58 nie mogło nastąpić w krótkim czasie, to — ze względu na zbliżający się okres ustalania budżetów związków komunalnych na rok 1931-32 — Związek Miast ma zaszczyt prosić Ministerstwo o udzielenie narazie władzom nadzorczym niższych instancji szczegółowych wskazówek w okólniku, a przedewszystkiem o wyjaśnienie tym władzom, że zatwierdzanie budżetów związków komunalnych nie daje im uprawnienia do określania nawet sposobu wykonywania przez związki swych poszczególnych zamierzeń z wyjątkiem jedynie tych wypadków, gdy taki sposób wskazany jest wyraźnie w obowiązujących przepisach prawnych, tudzież o wyłączenie z pod zatwierdzania przez władze budżetów przedsiębiorstw komunalnych, oraz budżetów szpitali i zakładów opieki społecznej, gdyż budżety te nie zawierają po stronie dochodowej wpływów ze źródeł, wymienionych w § 4 ust. I lit. g. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 czerwca 1924 r. i stanowią zatem takie „części“ budżetu, które — zgodnie ze wspomnianem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej — nie podlegają zatwierdzeniu władzy nadzorczej.

ROZPOCZĘCIE PRAC PRZEZ SAMORZĄDOWĄ KOMISJĘ ZDROWIA PUBLICZNEGO.

Związek Miast, Związek Powiatów R. P. i Komitet Wykonawczy Zjazdów lekarzy samorządowych powołały do życia wspólną stałą samorządową komisję zdrowia publicz-

nego, której jednym z zadań jest udzielanie samorządom miejskim i ziemskim pomocy fachowej w sprawie zakładania i prowadzenia urzędów zdrowotnych oraz oddziaływanie na bieg naszego ustawodawstwa sanitarnego. Związek Miast i Związek Powiatów zdecydowały się również na utrzymywanie wspólnego referatu zdrowia publicznego, który będzie pełnił funkcje sekretariatu Komisji, wchodząc formalnie w skład biura Związku Miast.

Oдноśne uchwały Zarządu Związku Miast zamieszczone zostały w Nr. 1 „Samorządu Miejskiego“ z r. b. (str. 43).

W dniu 11 b. m. odbyło się w lokalu Polskiego Banku Komunalnego organizacyjne posiedzenie tej Komisji, na którym wybrano jej prezydium w składzie pp.: Dr. Zawadzkiego, Dr. Wroczyńskiego, Dr. Jaroszyńskiego, Dr. Le Bruna; w skład prezydium wchodzi nadto z urzędu dyrektorzy biur Związku Miast i Związku Powiatów oraz kierownik wspólnego referatu zdrowia publicznego.

Prezydium Komisji decydować będzie wszelkie sprawy, należące do zadań Komisji, stosownie do dyrektyw plenum, które zwolywane ma być zasadniczo tylko dwa razy do roku.

Komisja przekazała prezydium opracowanie konkretnego planu działania na r. 1931-32, wskazując ze swej strony m. in. na potrzebę normalizacji urzędów szpitalnych i służby szpitalnej, zapewnienie samorządom pomocy fachowej w sprawach wodociągów i kanalizacji, rzeźni, asenizacji. Specjalną uwagę zwróciła Komisja na nasze ustawodawstwo sanitarne i to nie tylko pod kątem widzenia nowych projektów ustawowych, lecz i przepisów prawnych, już obowiązujących.

Prezydium Komisji przekazana została sprawa opracowania programu Zjazdu lekarzy i działaczy sanitarnych samorządowych, który ma się odbyć w czerwcu r. b. w Gdyni. W związku ze Zjazdem Miast w dniu 22 lutego b. r. Komisja powierzyła Dr. Wroczyńskiemu przygotowanie referatu na temat ośrodków zdrowia w miastach.

O rozpoczęciu prac przez Komisję postanowiono zawiadomić oодноśne władze państwowe, z którymi Komisja uznała za konieczne utrzymywać ścisły kontakt.

Następne posiedzenie Komisji ma być zwołane za 2 — 3 miesiące.

URUCHOMIENIE PORADNI URBANISTYCZNEJ PRZY ZWIĄZKU MIAST.

W Nr. 1 „Samorządu Miejskiego“ z r. b. zamieszczony jest na str. 50-52 regulamin poradni urbanistycznej przy Związku Miast.

Zadaniem poradni ma być udzielanie miastom fachowej pomocy w sprawach, związanych ze sporządzaniem planów pomiarowych i regulacyjnych; zadania te szczegółowo są wymienione w § 3 wspomnianego regulaminu.

W dniu 9 b. m. odbyło się w Związku Miast organizacyjne posiedzenie Komitetu poradni, w którym w charakterze członków Komitetu wzięli udział pp.: inż. Drzewiecki, Kossobudzki, inż. Paprocki, Porowski, Toeplitz, prof. Tołwiński i Wohl.

Na przewodniczącego Komitetu powołano inż. Rabczewskiego, dyrektora wodociągów i kanalizacji m. st. Warszawy, który na posiedzeniu był nieobecny z powodu choroby, a na zastępcę inż. Paprockiego, prezesa zarządu Towarzystwa Urbanistów Polskich.

Zdecydowano zwrócić się do organizacji inżynierów-mienniczych o delegowanie do Komitetu poradni jednej osoby w charakterze członka tego Komitetu. Komitet poradni zwróci się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Robót Publicznych z prośbą o delegowanie na następne posiedzenia poradni swych przedstawicieli.

Po załatwieniu tych spraw Komitet powierzył swemu prezesowi przygotowanie i ogłoszenie na Ogólnym Zjeździe Miast w dniu 22 lutego r. b. referatu na temat planów pomiarowych i regulacyjnych oraz zadań poradni urbanistycznej.

Pozatem powołano podkomisję w składzie trzech osób, która na najbliższe posiedzenie pełnej Komisji (Komitetu) ma przygotować wnioski, dotyczące 1) norm wynagrodzenia za sporządzanie planów pomiarowych i projektów zabudowy, 2) projektu normalnej umowy między miastem, a wykonawcą tych prac, 3) norm wynagrodzenia rzeczoznawców, którzy z ramienia poradni wykonywać będą pewne prace dla miast i 4) norm opłat od miast za czynności poradni.

Dwie ostatnie kwestje mają być rozpatrzone przez Komitet na najbliższym posiedzeniu, które odbędzie się w dniu 28 b. m. Na temże posiedzeniu przedstawiona ma być Komitetowi do przyjęcia lista rzeczoznawców i instytucyj, fachowo uzdolnionych do wykonywania prac pomiarowych i planowania miast. Również w dniu 28 b. m. Komitet poradni ma zdecydować ostatecznie sprawę, wynikającą z propozycji biura inżynierskiego „Bip Technico“, co do opracowywania przez to biuro przy pomocy polskich fachowych sił planów pomiarowych i regulacyjnych na warunkach kredytowych.

Celem uniknięcia zbędnej korespondencji z miastami i ułatwienia miastom zasięgania opinii poradni, uproszono prof. Tołwińskiego o opracowanie i przedstawienie Komitetowi odpowiedniego kwestionariusza, który będzie przez poradnię przesyłany do wypełnienia miastom, interesującym się sprawą sporządzania dla nich planów pomiarowych i regulacyjnych.

TERMINY OGŁASZANIA PRZETARGÓW.

Doszło do wiadomości Związku Miast, że niektóre zarządy miast, mając do oddania większe roboty przy budowie elektrowni, a więc nieraz całkowite urządzenie nowej elektrowni lub też powiększenie istniejącej, ogłaszają przetarg i podają tak krótki termin składania oferty, że firmy nie mają możności dokładnego opracowania projektu i kosztorysu, tembardziej, że są zwykle różne niejasności, które dadzą się usunąć tylko w drodze korespondencji lub osobistego porozumienia. Powstaje uzasadniona obawa, że takie postępowanie jest szkodą dla sprawy, gdyż firmy poważne w takim wypadku nie mogą stawać do konkurencji, pozostają oferty mniej poważne, niedostatecznie opracowane, aby tylko skończyć na termin, licząc na to, że po przetargu można będzie wprowadzać różne zmiany w razie potrzeby. Dalszą konsekwencją tego są nieraz najrozmaitsze niedokładności oferty, potrzeba poprawek, dodatkowych robót, kosztów i wreszcie znaczne opóźnienie w wykończeniu i błędy w działaniu instalacji. Zdarza się też, że miasto powierza jednej firmie opracowanie ślepego kosztorysu i potem ogłasza przetarg z bardzo krótkim terminem złożenia oferty — wówczas oczywiście firma, która ten kosztorys opracowała jest uprzywilejowaną, gdyż jedna tylko jest w stanie ofertę na termin złożyć, przez co cel przetargu — otrzymanie najkorzystniejszej dla miasta oferty — nie zostaje osiągnięty.

Wobec powyższego Związek Miast uważa za właściwe zwrócić uwagę Zarządów Miast, pragnąc je uchronić od wielu przykrości, a miasta od zbędnych strat — na konieczność wyznaczania dłuższego okresu czasu na składanie ofert i przytem nietylko, o ile chodzi o budowę elektrowni, lecz i inne poważniejsze roboty i dostawy — zwłaszcza, związane z opracowywaniem kosztorysów, projektów i t. p.

W SPRAWIE INTERPRETACJI ART. 18 DEKRETU O SAMORZĄDZIE MIEJSKIM.

W powyższej sprawie Związek Miast w dn. 4.X. ub. r. zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z pismem, w którym wyjaśniwszy stan faktyczny oraz sprecyzowawszy pogląd Związku na poruszone zagadnienie, prosił o zajęcie stanowiska i udzielenie autorytatywnego wyjaśnienia¹⁾.

W odpowiedzi na wspomniane pismo Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zawiadomiło, że podziela stanowisko Wojewody Warszawskiego, zajęte w stosunku do m. Makowa na zasadzie art. 18 dekretu o samorządzie miejskim z dn. 4 lutego 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 13, poz. 140).

Rozwijając konsekwentnie myśl, wyłożoną w piśmie Zarządu Miast Polskich z dn. 4 października r. b. Nr. 1154/2, należałoby dojść do wniosku, że w tych warunkach, gdy posiedzenia rady miejskiej zgodnie z minimalnym wymogiem art. 24 dekretu z dnia 4.II.1919 r. zwolywane są jedynie raz na miesiąc, art. 18-ty tego dekretu może o tyle tylko znajdować zastosowanie, o ile radny nie przybył na 3 kolejne posiedzenia rady bez usprawiedliwiającego powodu. Przy takim jednak postępowaniu łatwo mogłaby zajść ewentualność przekroczenia miarodajnego okresu 3-ch miesięcy, przewidzianego w wymienionym wyżej art. 18-ym, a mianowicie wówczas, gdyby 1-sze z 3-ch wchodzących tu w grę posiedzeń rady miejskiej wyznaczone było na 1-szą połowę miesiąca, a 3-cie na 2-gą połowę odnośnego miesiąca.

Tego rodzaju ewentualność, oczywiście, wyklucza wniosek wyżej wyprowadzony.

Natomiast przy pominięciu tego wniosku Min. Spraw Wewn. nie dopatruje się jakiegokolwiek związku, zachodzącego pomiędzy postanowieniami art. 18 i 24 dekretu z dn. 4.II.1919 r., a w szczególności — uzasadnienia dla stanowiska, że okres 3-miesięczny liczyć należy od terminu ostatniego posiedzenia rady miejskiej, w którym radny brał udział.

Intencją ustawodawcy, towarzyszącą art. 18 dekretu z dn. 4.II.1919 r., było zapobieżenie niedbalemu wypełnianiu przez radnych swoich obowiązków ustawowych.

W związku z tą intencją, okres do 3-ch miesięcy, jaki wynika z powołanego wyżej art. 18-go, należy rozumieć jako w swoim rodzaju okres ulgowy dla radnych. Okres zaś taki z natury rzeczy może biec dopiero od momentu zaniedbania radnego, t. zn. od pierwszego nieprzybycia na posiedzenie rady miejskiej bez usprawiedliwiającego powodu.

OGŁASZANIE MIEJSCOWYCH PRZEPISÓW BUDOWLANYCH DLA MIAST.

W dniu 31.XII.1930 r. Związek Miast Polskich w sprawie powyższej zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z następującym pismem (L. 1653/2):

„Związek Miast Polskich ma zaszczyt przedstawić Ministerstwu Spraw Wewnętrznych następujące swoje spostrzeżenia i uwagi w sprawie zamieszczania przez gminy miejskie ogłoszeń w dziennikach wojewódzkich:

1) W dziennikach wojewódzkich ogłoszone być mają miejscowe przepisy budowlane dla miast. Niektóre Urzędy Wojewódzkie traktują te ogłoszenia jako ogłoszenia płatne i domagają się od magistratów dość wysokich należności z tego tytułu. Zdaniem Związku Miast — nie ulega wątpliwości, że ogłoszenia powyższe powinny być traktowane jako bezpłatne, a to z dwóch powodów:

¹⁾ Patrz „Samorząd Miejski“, zeszyt 18 z ub. roku str. 903.

a) jakkolwiek miejscowe przepisy budowlane uchwalają miasta to jednak wydaje je Minister Robót Publicznych, są one przeto aktem władzy państwowej i związek komunalny nie może ponosić kosztów ogłoszenia tego aktu;

b) lokalne przepisy budowlane mają charakter lokalnej ustawy, gdyby więc nawet przepisy te traktować jako pochodzące od gminy, to powinny one w każdym razie być traktowane narówni z rozporządzeniami i zarządzeniami władz państwowych, ogłaszane mi bezpłatnie.

2) W wypadkach, gdzie związki komunalne, wzgl. przedsiębiorstwa komunalne obowiązane są pewne swoje statuty, czy zarządzenia, według ustawy ogłaszać za opłatą w dzienniku urzędowym wojewódzkim, wydawnictwa tego dziennika nie liczą się zupełnie z wielkimi, a zupełnie niestosunkowymi i wprost rujnującymi budżety małych miast, kosztami ogłoszeń. I tak np. w pewnym wypadku za ogłoszenie obowiązkowe statutu komunalnej kasy oszczędności w miasteczku, liczącem około 2.000 mieszkańców kasie oszczędności przedstawiono rachunek na 1.434 zł., z czego dopiero w drodze łaski opuszczono najpierw 20%, a potem — wskutek usilnych zabiegów — dalszych 30%, tak, że jednakowoż taka mała kasza zapłaciła 762 zł., co stanowi może połowę jej rocznego zysku, a może nawet tę połowę przekracza.

Obniżenie powyższych kosztów dałoby się osiągnąć bez poważniejszych trudności, gdyby tylko sprawa ogłoszeń statutów nie była traktowana szablonowo. Trzeba mianowicie wziąć pod uwagę, że wszystkie kasy oszczędności uchwałyły swoje statuty według jednolitego i tego samego wzoru, opracowanego przez Dr. Kazimierza Windakiewicza, wskutek czego statuty te różnią się od siebie bardzo mało, a w każdym razie znalazłaby się zawsze pewna liczba małych i średnich kas o jednakowem, dosłownem brzmieniu statutu lub też z nieznaczniemi zmianami. Zasada celowości wymagałaby zatem, ażeby ogłoszenie tych statutów ewentualnie w pewnych grupach skutecznie wspólnie w jednym dzienniku wojewódzkim, podając na boku, czy w innej formie drobne odchylenia, wynoszące po kilka słów, czy zdań. Natomiast umieszczanie każdego statutu z osobną zwiększą objętość dziennika wojewódzkiego w sposób zupełnie anormalny i nie ma żadnego celu oprócz bardzo nieekonomicznych, co do pracy i kosztów, w administracji ogólnej względów fiskalnych.

Przedstawiając powyższe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych Związek Miast Polskich ma zaszczyt prosić o łaskawe wzięcie sprawy tej pod przychylną rozwagę i wydanie Urzędowi Wojewódzkim stosownych wyjaśnień i wskazówek co do wydawania dzienników wojewódzkich i zamieszczania w nich ogłoszeń.

Prosimy o powiadomienie nas o zajętem w tej sprawie stanowisku Ministerstwa“.

Przegląd ustaw, rozporządzeń i zamierzeń ustawodawczych — zarządzeń, okólników i wyjaśnień władz.

PRYZYCNANIE PRAWA DO ZASILKÓW CZĘŚCOWO ZATRUDNIONYM ROBOT- NIKOM NA OBSZARZE WOJEW. ŚLĄSKIEGO.

Rozporządzeniami Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7.XII.1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 710 i 711) przyznano w okresie od 1 do 31 grudnia 1930 r. prawo do zasiłków tym częściowo zatrudnionym robotnikom szeregu zakładów pracy, których zarobek tygodniowy nie przekracza z powodu ograniczenia produkcji pełnego umówionego zarobku za 1 lub 2, bądź 3 dni pracy. Rozporządzenia dotyczą zakładów pracy przemysłu żelaznego, hut, kopalń i t. p., położonych w szeregu miejscowości na Górnym Śląsku.

KOSZTY DORĘCZANIA PRZEZ MAGISTRATY WEZWAŃ I PISM URZĘDOWYCH W POSTĘPOWANIU ADMINISTRACYJNEM.

W Nr. 16 „Samorządu Miejskiego“ z r. ub. na str. 773 omówiliśmy projekt rozporządzenia Min. Spraw Wewnętrznych o ustaleniu wysokości kosztów doręczania przez urzędy gminne i magistraty wezwań i innych pism urzędowych w postępowaniu administracyjnym. Ostatnio w Dzienniku U. R. P. Nr. 92, poz. 719 ukazało się powyższe rozporządzenie z datą dnia 18 listopada 1930 r., ustalające m. in. wysokość tego kosztu, który będzie otrzymywała gmina, na równą wysokości podwójnej opłaty pocztowej za list zwykły najniższej wagi.

ZMIANA ROZPORZĄDZENIA WYKONAWCZEGO DO USTAWY O OBOWIĄZKU ODSTĘPOWANIA ZWIERZĄT POCIĄGOWYCH I T. P. DLA CELÓW OBRONY PAŃSTWA.

W Nr. 94 Dziennika Ustaw z r. ub. pod poz. 790 ukazało się rozporządzenie Min. Spraw Wojskowych z dnia 3 grudnia 1930 r., zmieniające niektóre postanowienia rozporządzenia z dnia 23 marca 1928 r., dotyczącego wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 listop. 1927 r. o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych i t. p. dla celów obrony Państwa.

UPRAWNIENIA ELEKTRYCZNE DLA WYDZ. POWIATOWEGO W KARTUZACH (WOJ. POMORSKIE).

W Nr. 292 Monitora Polskiego z r. ub. ogłoszone zostało obwieszczenie Min. Robót Publicznych o nadaniu wydziałowi powiatowemu w Kartuzach, wojew. pomorskiego

uprawnienia elektrycznego Nr. 134. Uprawnienie obejmuje obszar gmin: Chwaszczyno, Osowa i Wielki Kack powiatu morskiego, oraz prawo przesyłania energii elektrycznej w celu hurtowego zbytu gminie miejskiej Gdyni oraz Polskim Kolejom Państwowym. Opłata wynosi przy wielkim napięciu 70 i 35 groszy za kilowat godzinę dla światła i siły, na wysokim napięciu 60 i 30 groszy. odbiorcy hurtowi: przy 50.000 KWh, rocznie— 26 groszy jeden kilowatgodzina, a powyżej 400.000 KWh. rocznie — 17 groszy.

ZMIANA ROZPORZĄDZENIA KOMISJI DO BADANIA ZMIAN KOSZTÓW UTRZYMANIA RODZIN PRACOWNIKÓW.

W Nr. 293 Monitora Polskiego r. ub. pod poz. 413 ogłoszone zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1930 r. w sprawie komisji do badania zmian kosztów utrzymania rodzin pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu. W myśl powyższego rozporządzenia, przewodniczący ma prawo zwołać posiedzenie komisji w drugim terminie z tym samym porządkiem dziennym i zebranie to jest prawomocne, o ile są obecni przynajmniej 4 przedstawiciele urzędów państwowych (na 10 członków Komisji). Przedstawiciele stowarzyszeń przemysłowych i pracowniczych, o ile przybędą na posiedzenie, uczestniczą w obradach z głosem decydującym jedynie w równej liczbie.

PRZEDŁUŻENIE W NIEKTÓRYCH MIEJSCOWOŚCIACH OKRESU UPRAWNIENIA BEZROBOTNYCH DO POBIERANIA ZASIŁKÓW NA WYPADEK BEZROBOCIA.

Zarządzeniem Ministra Pracy i Op. Społ. z dnia 12 grudnia 1930 r. (Monitor Polski Nr. 295, poz. 415) dla tych bezrobotnych robotników, którzy do dnia 31 stycznia 1931 r. wyczerpali lub wyczerpią zasiłki z funduszu bezrobocia w ciągu 13 tygodni, przedłuża się wymieniony okres do 17 tygodni. Zarządzenie obejmuje: m. Warszawę, całe województwo poznańskie, śląskie, krakowskie i lubelskie, prawie całe: warszawskie i lwowskie, części województw: łódzkiego, kieleckiego, białostockiego, wileńskiego, nowogródzkiego i poleskiego; nie dotyczy zupełnie: województw wołyńskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego i pomorskiego.

UNIEWAŻNIENIE LEGITYMACJI FILMOWYCH WYDANYCH W R. 1925.

Zarządzeniem Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 17.XII.1930 r. (Mon. Polski Nr. 297, poz. 417) straciły swą ważność z dniem 1 stycznia 1931 r., legitymacje filmowe, wydane w czasie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 1925 r.

ŚWIADECTWA LEKARZY URZĘDOWYCH DLA INWALIDÓW.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w okólniku Nr. 212 z dnia 5 grudnia 1930 r. wezwało wszystkich państwowych lekarzy powiatowych do wydawania osobom uprawnionym do otrzymania zaopatrzenia inwalidzkiego, zaświadczeń o stopniu utraty zdolności do pracy, jedynie w tych wypadkach, gdy dana osoba stale zamieszkuje na obszarze powiatu, należącego do zakresu działania danego lekarza powiatowego.

ZAPOMOGI NA KOSZTY PRZEWOZU DZIECI JAGLICZNYCH.

W okólniku Nr. 218 z dnia 13.XII.1930 r. Min. Spraw Wewn. podało do wiadomości wojewodów, że upoważnia ich do udzielania opiekunom, instytucjom opiekuńczym lub związkom komunalnym zapomóg na koszty przewozu chorych jaglicznych z ich miejsca zamieszkania do zakładu leczniczego, przyczem zapomoga może pokrywać jedynie koszty przewozu poza obrębem województwa. W wypadku, gdyby wyjątkowo zachodziła potrzeba udzielenia zapomogi na pokrycie kosztów przewozu w obrębie województwa — zapomogi takie będzie udzielać Min. Spr. Wewn.

ZMIANY TERYTORJALNE POWIATOWYCH KOMEND UZUPEŁNIEŃ.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w okólniku Nr. 221, z dnia 12 grudnia 1930 r. podało do wiadomości zainteresowanych władz, że zostały utworzone następujące nowe powiatowe komendy uzupełnień: 1) Lublin — Miasto; 2) Bydgoszcz — Miasto; 3) Gdynia — obejmująca m. Gdynię i pow. morski; 4) Prużana — pow. prużański i kossowski; 5) Nowogródek — pow. nowogródzki. W związku z powyższem zostały zmienione obszary administracyjne sześciu P. K. U.: Lublin, Bydgoszcz, Kościerzyna, Brześć, Łuniniec, Słomim.

STOSUNEK WOJEWODÓW DO INSTYTUCYJ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH.

W myśl art. 64 i 71 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 29 listopada 1930 r. o organizacji i funkcjonowaniu instytucji ubezpieczeń społecznych (D. U. R. P. Nr. 81, poz. 635), wojewodowie, jako szefowie administracji ogólnej i reprezentanci rządu, oraz przedstawiciele administracji zdrowia publicznego mają wpływ na funkcjonowanie instytucji ubezpieczeń społecznych (p. Samorząd Miejski Nr. 1 z r. b., str. 55). Celem bliższego wykonania powyższego postanowienia Min. Spraw Wewn. w okólniku Nr. 213 z dnia 3.XII.1930 r. wezwało wojewodów do zgłoszenia w powyższej sprawie odpowiednich wniosków, określających formę i granice powiązania spraw ubezpieczeń społecznych z wojewódzkimi władzami administracji ogólnej.

WYKONANIE USTAWY O ZAKWATEROWANIU WOJSKA W CZASIE POKOJU.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w okólniku Nr. 224, z dnia 18 grudnia 1930 r. udzieliło m. in. (w skrócie) następujących wyjaśnień co do obowiązku gmin, wynikających z postanowień ustawy o zakwaterowaniu wojsk w czasie pokoju: 1) Zarządy gmin powinny za pośrednictwem swych władz nadzorczych uzgadniać swe pozycje budżetowe w tym zakresie z miejscowymi komendami garnizonów, które, ponosząc ciężary kwaterunkowe w takiej samej wysokości, jak gminy, będą mogły najlepiej poinformować gminę o wysokości niezbędnych kredytów na ten cel. 2) Zarządy gmin nie są uprawnione do kwestjonowania zaświadczeń komend garnizonu, wręczanych gminie przy zapotrzebowaniu na kwatery stałe, o ile zapotrzebowania zgodne są z postanowieniami rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 24.III.1927 r. (D. U. R. P. Nr. 37, poz. 333). 3) Tylko te gminy obowiązane są do dostarczania kwater stałych, na terenie których załogują stałe formacje, do których stałe przydzielona jest dana osoba. Ponadto Min. Spraw Wewn. interpretuje w powyższym okólniku postanowienia art. 12 w związku z art. 11 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r., określające wypadki, w których powstaje obowiązek gminy do dostarczenia kwatery stałej.

ZWALCZANIE NIELEGALNYCH RADJOSTACJI ODBIORCZYCH.

W okólniku Nr. 226, z dnia 22.XII. 1930 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wezwowało podległe władze do energiczniejszego zwalczania t. zw. „radjopajęczarstwa“, a w szczególności do polecenia organom P. P. do kontrolowania przy okazji pełnienia swych obowiązków normalnych, czy radjoodbiorcy posiadają odpowiednie zezwolenia, wzgl. kwit na uiszczoną opłatę. Winni mają być karani przez władze administracji ogólnej w drodze postępowania karno-administracyjnego.

ZAMYKANIE KONT CZEKOWYCH W P. K. O. PRZEZ ZWIĄZKI KOMUNALNE.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przekazuje należności, przypadające związkom komunalnym z tytułu dodatków do państwowych podatków od spożycia, zużycia, wzgl. produkcji na konta poszczególnych związków komunalnych w P. K. O. W ostatnich czasach niektóre związki komunalne zamykają swe konta w P. K. O. Wobec powyższego Min. Spraw Wewn. w piśmie okólnem Nr. 2840/2 z dnia 21.XI. 1930 r. (Dz. Urzęd. Min. Spr. Wewn. Nr. 19, poz. 393) wezwowało związki komunalne do niezamykania kont w P. K. O. bez uprzedniego zawiadomienia o tem Min. Spraw Wewnętrznych, a to celem uniknięcia zwłoki w otrzymywaniu należnych kwot przez związki komunalne.

POPIERANIE CZASOPISMA „OSZCZEDNOŚĆ“.

Pismem okólnem z dnia 24.XI. 1930 r. Nr. O. J. 633/2/30 (Dz. Urzęd. Min. Spr. Wewn. Nr. 19, poz. 395) wezwowało Min. Spr. Wewnętrznych wszystkie miasta wydzielone i powiatowe związki komunalne do stałego prenumerowania tego czasopisma, jako fachowego dwutygodnika — organu Związku miejskich i powiatowych Kas Oszczędności, zawierającego niezbędny materiał do sprawnego urzędowania Związków komunalnych, jako związków poręczających Komunalnych Kas Oszczędności.

RATOWNICTWO W WYPADKACH SAMOCHODOWYCH.

Departament służby Zdrowia Min. Spr. Wewn. w piśmie okólnem Nr. Z. H. 4122/30, z dnia 24.XI. 1930 r. zwrócił się do Wojewodów z prośbą o wywarcie nacisku na związki komunalne, aby te w miarę posiadanych środków w miejscowościach, niemających należycie działającego pogotowia ratunkowego, zaopatrzyły swoje instytucje i urzędy w apteczki ratownicze i szkoliły za pośrednictwem Pol. Czerw. Krzyża odpowiednią liczbę osób w stosowaniu zabiegów ratowniczych.

WYKAZ CMENTARZY NIEUŻYWANYCH.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnem z dnia 9.XII. 1930 r. Nr. Z. H. 4211/30 zarządziło dokonanie do dnia 1 lutego 1931 r. spisu wszystkich nieużywanych obecnie terenów cmentarnych i to zarówno zwykłych cmentarzy, jak i wojennych, cholerycznych i t. p. z oznaczeniem powierzchni nadającej się do grzebania, stanu cmentarza i t. p.

REJESTRACJA PERSONELU FARMACEUTYCZNEGO.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 19.XII. 1930 r. Nr. Z. F. 4154/30 zarządziło dokonanie do dnia 1 kwietnia 1931 r. rejestracji osób, posiadających

uprawnienia zawodowe aprobowanych aptekarzy, magistrów farmacji, prowizorów farmacji i pomocników aptekarskich. Rejestracja ma być dokonana przez wypełnienie kart rejestracyjnych własnoręcznie przez osoby, należące do wyżej wymienionych kategorii personelu farmaceutycznego.

INTERPRETACJA ART. 17 DEKRETU Z DNIA 4.II.1919 R. O SAMORZĄDZIE MIEJSKIM.

Na skutek zapytania jednego z urzędów wojewódzkich, czy ławnik magistratu, który jednocześnie jest kierownikiem jednego z wydziałów magistratu i wydawcą pisma, otrzymującego ogłoszenia tegoż wydziału magistratu, może piastować mandat ławnika, ze względu na postanowienia art. 17 dekretu z dnia 4.II.1919 r., Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśniło co następuje:

W danym wypadku, zdaniem Ministerstwa, nie zachodzi pomiędzy ławnikiem, jako wydawcą pisma a gminą stosunek prawny w rozumieniu art. 17 dekretu o samorządzie miejskim z dnia 4 lutego 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 13, poz. 140). Stosunek ten w danym razie nie ma bowiem charakteru ciągłego a rachunki zeń wynikające są regulowane według ustalonego cennika ogłoszeń; ustawodawca natomiast, tworząc przepis wymieniony, miał niewątpliwie na myśli stosunek ciągły, a jednocześnie zmierzał do usunięcia możliwych wpływów osoby interesowanej, będącej zarazem członkiem rady miejskiej na sposób regulowania należności przez gminę.

PRZEPISY TYMCZASOWE O PRZECHOWYWANIU I WYDZIELANIU AKTÓW.

W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych opracowywane są przepisy tymczasowe o przechowywaniu i wydzielaniu aktów w Centrali Ministerstwa oraz w wojewódzkich i powiatowych władzach administracji ogólnej. Przy opracowywaniu tych przepisów brana jest pod uwagę możliwość analogicznego zastosowania również w urzędach samorządowych.

Wspomniane przepisy normują następujące sprawy, związane z przechowywaniem i wydzielaniem aktów: składnice aktów, podręczne zbiory aktów, urządzenie składnicy aktów, prowadzenie składnicy, czasokres przechowywania aktów w składnicy, podział aktów na kategorie, aktów trwałych (kategoria A) i na kategorie aktów czasowych (kategoria B), ustalenie rodzajów spraw, należących do wspomnianych kategorii, wydzielanie aktów, sposób wydzielania, postępowanie z aktami wydzielonemi, przekazywanie do archiwum i niszczenie; właściwość terytorjalna archiwów państwowych, wizytacje składnic aktów przez delegatów służby archiwalnej, przepisy przejściowe.

Do kategorii A należeć mają akta, posiadające trwale znaczenie dla historii Państwa i jego administracji, względnie mogące mieć — według przewidywań — historyczną, lub naukową wartość, oraz akta, ustalające prawa i ciężary osobiste, tudzież rzeczowe obywateli i instytucji prawa publicznego. Do kategorii B należałyby te wszystkie akta, które nie są zaliczone do kategorii A. Należałyby tu zatem: przeważna większość aktów, dotyczących zwykłych czynności administracyjnych i nie przedstawiających trwałej wartości dla interesu publicznego i prywatnego; akta o charakterze przejściowym, a znaczeniu tylko chwilowym, jak naprz. korespondencja czysto informacyjna w sprawie doręczania wezwań i dokumentów egzekucji i t. p.

Projekt przepisów zawiera dosyć szczegółowe (54 punktów), wyliczenie aktów, należących do kategorii A, oraz przykładowe wyliczenie aktów kategorii B.

ZAMIERZENIA USTAWODAWCZE.

Do łaski marszałkowskiej został złożony cały szereg wniosków rządowych i poselskich. Niektóre z nich dotyczą samorządu miejskiego.

1. Druk sejmowy Nr. 5, z dn. 13.XII. ub. r. zawiera rządowe projekty ustaw o monopolu zapalczanym, o zaciągnięciu $6\frac{1}{2}\%$ pożyczki zagranicznej oraz projekt umowy wydzierżawienia monopolu zapalczanego Spółce Akcyjnej do Eksploatacji Państwowego Monopolu Zapalczanego.

Monopol obejmować ma wyrób zapalek, przecików z drzewa, taśmy drzewnej na pudełka, gotowe pudełka i zapalniczki. Suma nominalna zaciąganej pożyczki wynosi 32.400.000 dol. U. S., realne oprocentowanie pożyczki wynosi 9,44%. Pożyczka użyta ma być częściowo na przedterminową spłatę długów państwowych (ca 110 milj. zł.), na budowę portu w Gdyni (25 milj. zł.), na budowę kabla telefonicznego Warszawa — Cieszyn z odnogami (15 milj. zł.), na inne inwestycje państwowe do uznania Rady Ministrów (30 milj. zł.), reszta (ca 90 milj. zł.) ulokowana będzie w krajowych papierach kredytu długoterminowego. Dotychczasowa umowa dzierżawy monopolu przedłużona będzie do dn. 30.IX.1965 r. Cena hurtowa wynosić będzie za skrzynię od 415 do 430 zł., cena detaliczna 1 pudełka — podwyższona będzie do 10 groszy, ewentualna wyżka uzależniona jest od podniesienia się plac robotniczych i cen surowców. Tytułem opłaty monopolowej oraz czynszu dzierżawnego spółka eksploatująca płacić będzie Skarbowi Państwa 688 zł. od każdego miliona zapalek sprzedanych dla konsumcji krajowej. Dotychczasowe roczne spożycie wynosiło 36 miliardów zapalek.

W myśl postanowień, zawartych w art. 18 i 19 projektowanej ustawy o monopolu, art. 4 o pożyczce, oraz art. 17 i 20 umowy w razie wydzierżawienia monopolu będą zwolnione m. in. od podatków komunalnych umowa o dzierżawę i pisma, stwierdzające tytuły przejścia fabryki, pozostały przy likwidacji dzierżawy majątek likwidacyjny i dochody, osiągnięte z likwidacji, reklamy na opakowaniach, obligacje i kupony zaciąganej pożyczki oraz umowy, związane z zawarciem pożyczki. Wszelkie zaś podatki bezpośrednie państwowe wraz z komunalnymi dodatkami oraz samoistne daniny komunalne, obecnie obowiązujące względnie wprowadzone w przyszłości, pobierane być mają w formie ryczałtu w wysokości 84 zł. za każdy milion sztuk zapalek, sprzedanych na potrzeby rynku krajowego. Podstawy rozdziału powyższego ryczałtu między Skarb Państwa i związki komunalne określać ma Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. W uzasadnieniu tego zryczałtowania podane jest, że przy obecnym spożyciu zapalek podlegające zryczałtowaniu podatki wynosiłyby 2.700.000 zł., co zaokrąglono do 3.000.000 zł. Powyższy ryczałt nie obejmuje komunalnych podatków gruntowego oraz od nieruchomości.

2. Druk sejmowy Nr. 7, z dnia 10.XII. ub. r. zawiera projekt ustawy o ratyfikacji polsko-niemieckiego układu waloryzacyjnego. Projekt przewiduje przerechowanie i konwersję pożyczek polskich związków komunalnych, sprawę wierzytelności i długów Prowincjonalnych Kas Pożyczkowych, będących własnością prowincjonalnych związków komunalnych oraz sprawę zasilków wojennych, przyznawanych przez gminy (całkowitą likwidację zastrzeżono do przyszłych rokowań).

3. Druk sejmowy Nr. 11, z dn. 10.XII. ub. r. zawiera projekt ustawy w przedmiocie ratyfikacji polsko-niemieckiego układu odnośnie do kas oszczędności.

4. Druk sejmowy Nr. 12 z dn. 10.XII. ub. r. zawiera projekt ustawy w przedmiocie ratyfikacji polsko-niemieckiego układu, odnośnie do uregulowania stosunków prawnych

między niemieckim Zakładem Listów Zastawnych a Komunalnym Bankiem Kredytowym w Poznaniu.

5. Druk sejmowy Nr. 28 z dn. 16.XII ub. r. zawiera projekt Koła Żydowskiego w sprawie zmiany ustawy o podatku przemysłowym.

6. Druk sejmowy Nr. 30 b. d. zawiera projekt posłów klubu Z. P. P. S. w przedmiocie ustawy o ochronie drobnych dzierżawców. Projekt ten wyłącza od ochrony m. in. grunty, stanowiące własność gmin miejskich, oraz grunty przeznaczone na cele użyteczności publicznej, względnie na cele budowlane.

7. Druk sejmowy Nr. 31, z dn. 16.XII. ub. r. zawiera wniosek Koła Żydowskiego w sprawie umorzenia zaległości podatkowych (dotyczy również dod. i udziału związków komunalnych do pod. państw.).

8. Druk sejmowy Nr. 33 z 16.XII. ub. r. zawiera wniosek Klubu Parlamentarnego Posłów Chłopskich w przedmiocie skreślenia części III art. 43 ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby. Według projektu ustawa ta miałaby obowiązywać najpóźniej od dn. 1.IV. b. r.

Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego

OPLATY ALJENACYJNE OD SPRZEDAŻY NIERUCHOMOŚCI W DRODZE LICYTACJI.

1) Najwyższy Trybunał Administracyjny po przeprowadzonej w dn. 22.X.1930 r. rozprawie uchylił wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Katowicach w przedmiocie wymiaru podatku aljenacyjnego od przeniesienia tytułu własności nieruchomości w drodze przymusowego przetargu. (L. Rej. 1908/28).

Stan faktyczny:

Gmina m. R. wymierzyła J. N. na podstawie statutu z dn. 24.X.1924 r. opłatę komunalną od umów o przeniesienie własności nieruchomości w kwocie zł. 2370, t. j. 3% od ceny kupna zapłaconej przez N. przy nabyciu nieruchomości w drodze przymusowego przetargu i oddaliła wniesiony przeciwko temu wymiarowi sprzeciw.

Skargę J. N. z żądaniem uchylenia wymiaru powyższej opłaty oddalił Wojewódzki Sąd Administracyjny w Katowicach wyrokiem z dn. 25.I.1928 r. na koszt powoda, podnosząc w motywach m. in., że wymiar opłaty opiera się ściśle na przepisach statutu miejskiego, którego § 1. nie czyni różnicy, w jaki sposób nabyto własność nieruchomości, czy to na podstawie dobrowolnej umowy, czy też w drodze przymusowego przetargu, wobec czego Sąd uznał, że opłacie podlega również nabycie nieruchomości w drodze przymusowego przetargu.

Motywy wyroku: Najwyższy Trybunał Administracyjny, rozpatrując wniesioną na powyższy wyrok rewizję, rozważył, co następuje:

Według art. 12 ust. 2 ustawy z dn. 14.IV.1924 r. (Dz. Ust. Sl. poz. 47) mogą gminy

miejskie wprowadzić opłatę komunalną od umów o przeniesienie własności nieruchomości, przyczem opłata nie może przewyższać 3% sumy, która służy za podstawę wymiaru państwowej opłaty (podatku) od tych umów.

Uchwalony na podstawie powyższego przepisu przez Radę Miejską m. R. i zatwierdzony przez Śląską Radę Wojewódzką statut z 24.X.1924 r. „w przedmiocie poboru opłaty komunalnej od umów o przeniesienie własności nieruchomości” głosi wprawdzie w § 1., że w razie przeniesienia własności nieruchomości, położonych na terenie miasta, pobiera się opłatę na rzecz gminy według postanowień statutu. Jednakże z brzmienia § 2. statutu, według którego opłata wynosi 3% sumy, która służy za podstawę wymiaru państwowej opłaty „od tych umów”, z samego tytułu statutu oraz powołanego w statucie art. 12 ustęp 2-gi ustawy z dn. 14.IV.1924 r. wynika ponad wszelką wątpliwość, że statut ten normuje wyłącznie opłatę komunalną od umów o przeniesienie własności nieruchomości, nie zaś, jak uznał Sąd I Instancji, opłatę od nabycia własności nieruchomości.

Przedmiotem opłaty jest zawarta umowa jako taka, a ponieważ przy nabyciu własności nieruchomości przez przybicie przy przymusowym przetargu (§ 90 ustawy o przymusowym przetargu z 24.III.1897 (str. 97 Dz. U. Rz.) nie dochodzi do skutku żadna umowa między poprzednim właścicielem nieruchomości, a nabywcą, brak jest zatem przedmiotu, względnie dokumentu, podlegającego opłacie.

Na podstawie statutu miejskiego z 24.X.1924 r. nie była więc pozwana gmina uprawnioną do nałożenia na powoda opłaty quaestionis z powodu nabycia przez niego nieruchomości w drodze przymusowego przetargu, wobec czego należało wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Katowicach uchylić i zwolnić powoda od wymierzonej mu opłaty od umów od przeniesienia własności nieruchomości.

2) Sąd Najwyższy (Izba I Cywilna, L. Rej. 678/30) po przeprowadzonej w dniu 25.IX.1930 r. rozprawie wydał wyrok w sprawie skargi Magistratu m. W. w przedmiocie wydania wyroku adjudykacyjnego na nabyty z licytacji publicznej majątek nieruchomości, w którym zważywszy:

że magistrat m. W. w podaniu z dn. 4.12.1928 r. żądał, aby Sąd Okręgowy odmówił J. O. przysądzenia nabytej przez niego na licytacji nieruchomości, należącej do S. B., dlatego, że nabywca nie uiścił opłaty komunalnej od przeniesienia własności, przypadającej w myśl art. 13 ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych z dn. 11.8.1923 r. (Dz. U. poz. 747) w brzmieniu rozporządzenia z dn. 22.3.1928 r. (Dz. Ust. poz. 335), oraz w myśl statutu o tej opłacie, uchwalonego przez Radę Miejską i zatwierdzonego przez władzę nadzorczą,

że Sąd Okręgowy, stwierdziwszy, że nabywca wykonał warunki licytacyjne, wydał wyrok adjudykacyjny, uznał przytem, iż opłata komunalna w tym przypadku nie ulega pobraniu, a Sąd Apelacyjny ze skargi incydentalnej zaskarżoną decyzję Sądu Okręgowego utrzymał w mocy,

że w skardze kasacyjnej Magistrat zarzuca obrazę art. 13 wyżej powołanej ustawy,

że żaden z obowiązujących przepisów proceduralnych nie tamuje wydania wyroku adjudykacyjnego z powodu nieuiszczenia opłaty komunalnej od przeniesienia własności, o ileby opłata ta się należała,

że wobec tego wniosek Magistratu o odmowę przysądzenia nieruchomości ulega oddaleniu bez potrzeby wdawania się w rozważania, czy opłata powyższa powinna być pobrana, gdyż do orzekania w tym przedmiocie powołane są władze administracyjne (art. 48 i 49 ustawy o tymcz. ureg. fin. kom.),

że przeto decyzja Sądu Apelacyjnego, zatwierdzająca wyrok adjudykacyjny Sądu Okręgowego przed uiszczeniem komunalnej opłaty alienacyjnej, jest zgodna z prawem, zarzuty zaś skargi kasacyjnej, oparte na twierdzeniu, iż opłata komunalna powinna być w danym przypadku pobrana, nie ulegają rozważeniu,

skargę kasacyjną oddalił

Przypisek Redakcji. Jak z powyższych wywodów wynika, N. T. A., rozpatrując wniesioną przez powoda rewizję na podstawie uchwalonego przez radę miejską statutu opłat, nie rozstrzygnął zasadniczego pytania, czy art. 13 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, daje podstawę do pobierania przez miasto opłat alienacyjnych od przeniesienia tytułu własności nieruchomości w drodze licytacji.

Sąd Najwyższy natomiast uznał się, jak przypuszczaliśmy (ob. „Samorząd Miejski“ z ub. r., zeszyt 10, str. 491), za niekompetentny do orzekania w tej kwestji.

Wobec czego należy oczekiwać na rozstrzygnięcie skarg, wniesionych w tym przedmiocie do N. T. A., a do tego czasu miarodajne jest nadal stanowisko Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które zamieściliśmy w zeszycie 1 „Samorządu Miejskiego“ z b. r., str. 93.

K r o n i k a.

I. Ogólna.

Z Państwowej Rady Opieki Społecznej.

W ostatnich dniach odbyło się posiedzenie Państwowej Rady Opieki Społecznej.

Sprawozdanie z przebiegu tego posiedzenia podamy w najbliższym numerze „Samorządu Miejskiego“.

Z komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego.

Na posiedzeniu Komisji Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego w dn. 30 grudnia 1930 r. zostały przyznane miastom następujące sumy pożyczek:

Kowel zł. 35.000, Sierpc — 40.000, Bę-

dzin — 50.000, Ostrów Mazowiecki — 30.000, Lublin — 25.000, Krasnystaw — 30.000, Uniejów — 10.000, Bereza Kartuska — 5.000, Wołomin — 35.000 i Augustów — 30.000.

Sprawa „Floty Narodowej“.

W Warszawie wychodziło pismo p. t. „Flota Narodowa“, będące przedsiębiorstwem prywatnem i nie mające nic wspólnego z Komitetem Floty Narodowej. Ponieważ na tle podobieństwa tytułu pisma do nazwy Komitetu wynikały nieporozumienia i wiele osób i instytucyj zostało wprowadzonych

w błąd, t. j. mając zamiar poprzeć akcję Komitetu, poparło prywatne wydawnictwo, — Komitet Floty Narodowej wystąpił na drogę sądową przeciwko redaktorowi i wydawcy „Floty Narodowej“ p. Radosławowi Krajewskiemu.

Warszawski Sąd Okręgowy w dniu 20 b. m. wydał w tej sprawie wyrok, mocą którego zakazał p. Krajewskiemu, względnie jego następcom prawnym, wydawania pisma p. t. „Flota Narodowa“, nakazał zniszczenie matryc z tytułem pisma oraz wycofanie numerów pisma, wydanych po 20 grudnia z. r.

Ze Związku Związków Komunalnych Kas Oszczędności.

W dn. 13 i 14 grudnia 1930 r. w sali konferencyjnej Polskiego Banku Komunalnego odbyło się dwudniowe posiedzenie Rady Związku Związków K. K. O. Na wstępie posiedzenia prezes Rady Związku Związków, J. Zdanowski powiadomił Radę o przystąpieniu Związku Miast Polskich w charakterze członka Związku, wyznaczając swym delegatem p. Dr. Kubalę ze Lwowa a jako zastępcę p. St. Zbrożynę, który na dzisiejszym posiedzeniu reprezentuje Związek Miast, wobec niemożności dr. Kubali wzięcia udziału w tych obradach. Po odczytaniu i przyjęciu protokołu p. prezes J. Zdanowski złożył sprawozdanie z wykonania uchwał i zaleceń poprzedniej sesji, a w szczególności:

1. z wyniku konferencji z władzami Banku Polskiego w sprawie stosowanych ostatnio restrykcji kredytowych, w której to sprawie władze Banku Polskiego oświadczyły gotowość stosowania minimalnych zresztą ulg, lecz tylko indywidualnie;

2. z wyniku interwencji w Ministerstwie Skarbu w sprawie opłat stemplowych od rachunków wystawianych przez Związki Komunalnych K. O. za koszty przeprowadzonych rewizji, która to interwencja żadnych pozytywnych wyników nie dała.

Ponadto p. Prezes zawiadomił Radę 1) o nawiązaniu stałych stosunków z Międzynarodowym Instytutem Oszczędnościowym w Medjolanie i konieczności wpłacenia na rzecz tego Instytutu składki rocznej w kwocie 250 zł., 2) o konferencji przeprowadzonej z redakcją „Gazety Handlowej“, będącej w związku z kampanją prasową, nawołującą do ograniczenia uprawnień czynnych K. K. O., przyczem z zadowoleniem przyjęto oświadczenie p. Rady Min. Skarbu, M. Stępniewicza, że Min. Skarbu nie ma żadnego zamiaru uszczuplać uprawnień czynnych K. K. O., zawartych w obowiązujących przepisach, 3) o projektowanej konferencji Komisji Polsko - Czeskiej wyznaczonej na dzień 24 i 25 stycznia 1931 r. w Katowicach i o porządku dziennym tejże konferencji. Przedmiotem konferencji będzie między innymi dyskusja nad referatem p. dyr. Tułacza o ustawodawstwie o Kom. Kasach Oszczędności obu Państw, 4) o stosunkach K. K. O. z Państwowym Bankiem Rolnym, co do których przyjęto oświadczenie, że Prezydum Z. Z. K. K. O. doloży wszelkich starań, by unormować te stosunki i współpracę z K. K. O., przyczem poszczególne Związki zbiorą i dostarczą dla Prezydum odpowiedni dla tego celu materiał faktyczny, 5) o konferencji z p. Prezesem Biura Zjazdów Instytucji Oszczędnościowych i Spółdzielni i 6) o trudnościach całego szeregu K. K. O. ze spłatami kredytów Banku Rolnego.

Następnie przystąpiono do właściwego porządku obrad, który obejmował sprawy następujące:

1. Zastosowanie wniosków Zjazdu Lwowskiego, dotyczących polityki kredytowej K. K. O. i stosunku K. Kas Oszczędności do akcji finansowania ruchu budowlanego.

2. Sprawa pisma Wydziału Związku Polskich K. K. O. we Lwowie.

3. Sprawa nowelizacji ustawy o K. K. O.

4. Sprawa udziału Z. Z. K. K. O. w Biurze Zjazdów Instytucji Oszczędnościowych.

5. Sprawy Wystawy K. K. O. podczas

Zjazdu Międzynarodowego, mającego się odbyć w czerwcu r. b. w Warszawie.

6. Sprawy wniesione przez Prezydium lub członków Zw. Związków K. K. O.

7. Budżet na rok 1931.

W sprawach, wymienionych w p. 1 porządku obrad uchwalono jednogłośnie: Potwierdzić uchwały Komisji Kredytowej Zjazdu Lwowskiego ze zmianami postanowień, dotyczących regulowania przez Zw. Związków stopy procentowej, wysokości rezerw kredytów dłuższo-terminowych i maksymalnego kredytu dla jednej osoby, mianowicie: 1-o Wskazane jest, aby Kasy utrzymywały dla zabezpieczenia płynności rezerwy kasowe, a także na r-kach żyrowych lub lokat á vista w Banku Polskim, w bankach komunalnych, państwowych i P. K. O. w wysokości w kasach mniejszych, (posiadających do 1 miliona wkładów) przynajmniej 5%, a ponadto posiadały nie wyczerpany kredyt re dyskontowy w Bankach Komunalnych, Państwowych i w Banku Polskim, któryby łącznie z rezerwą kasową wynosił co najmniej 12% wkładów. Procent ten w kasach większych może być nieco zmniejszony z uwzględnieniem, po poważnem rozpatrzeniu przez władze kasy, warunków miejscowych. 2-o Zaleca się Kasom Oszczędności przestrzeganie zasady, by kredyt jednego klienta nie przekraczał sumy 1 do 2% wkładów w Kasach mających wyżej miliona wkładów, w Kasach mających mniej, jak 50.000 — powyższą normę obliczać należy w stosunku do stanu wkładów i kapitału własnego. 3-o Uznając celowość wydawania przez Związek Związków zaleceń regulujących stopę procentową, płaconą od wkładów i słuszość zasady przechodzenia Kas Oszczędności do rozszerzenia kredytów dłuższo-terminowych z zabezpieczeniem hipotecznem, to ze względu na ogromną różnicę warunków gospodarczych poszczególnych części kraju, sprawy te nie nadają się jeszcze do ogólnego zastosowania. Wykonanie ich należy wprowadzić

w życie na podstawie poważnych rozważań związków okręgowych.

W sprawie stosunku K. K. O. do sprawy finansowania akcji budowlanej uchwalono jednogłośnie: 1-o czynić starania, by przedstawiciele K. K. O. byli dopuszczeni w charakterze członków Komisji, rozpatrujących sprawy finansowania rozbudowy; 2-o potwierdzić wnioski Komisji budowlanej Zjazdu Lwowskiego z dodaniem następującego postanowienia: „Fundusze państwowe i gwarancja państwa czy komun na cele mieszkaniowe przeznaczone powinny móc służyć dla zabezpieczenia drugiej hipoteki. Jest to jedyna droga do wciągnięcia sum oszczędnościowych wkładów do akcji budowlanej.

Uchwał Rady dotyczących spraw poruszonych w p. 2, 4 i 5-ty porządku obrad, jako obchodzących prawie wyłącznie K. K. O. nie przytaczamy. Również, wobec niewyczerpania dyskusji w sprawie nowelizacji ustawy o komunalnych kasach oszczędności odkładamy sprawozdanie z tej części obrad do sprawozdania z następnego posiedzenia Rady Z. Z. K. K. O., zaznaczając, że sprawa ta ma b. poważne znaczenie dla samorządu, dla ułożenia i właściwego stosunku Kom. Kas Oszczędności do miast i związków komunalnych, jako instytucji poręczających.

Ponadto Rada Z. Z. K. K. O. w sprawach wniesionych przez Prezydium postanowiła: 1) upoważnić Prezydium do interwenjowania w Minist. Skarbu w sprawie uprawianej przez sprzedawców papierów wartościowych lichwy przy sprzedaży tych papierów na raty, 2) zaleciła Związkom K. K. O. udzielanie dat statystycznych dotyczących działalności K. K. O. Izdom Handlowo-Przemysłowym i 3) odrzuciła wniosek zgłoszony przez niektóre Kasy, by dyrektorzy Komunalnych Kas Oszczędności byli korespondentami wywiadowni o zdolności kredytowej.

W sprawach budżetowych Rada upoważniła Prezesa Z. Z. K. K. O. do wydatkowania miesięcznie 700 zł., aż do czasu uchwalenia budżetu, który jeszcze bez głębszego prze-

dyskusowania najbliższych zadań Związku nie da się ustalić. Posiedzenie po dwudniowych b. ożywionych i poważnych obradach zostało zamknięte przez prezesa. Najbliższe posiedzenie ma odbyć się w pierwszych dniach lutego 1931 r.

Postulaty Izby Przemysłowo - Handlowych w zakresie ustawodawstwa gospodarczego.

W pierwszej grupie Związek Izby wziął pod uwagę na ostatnim Zejeździe Związku Izby potrzebę opracowania, względnie przeprowadzenia następujących projektów ustaw:

I. W zakresie prawa gospodarczego: 1) unifikacja kodeksu handlowego oraz ustawodawstwa upadłościowego, a także znowelizowanie rozporządzeń o zapobieganiu upadłości; 2) nowelizacja ustaw o: spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielniach, ustawy naftowej, dekretu o Izbach przemysłowo - handlowych, ustawy o ograniczeniach w spożyciu i sprzedaży napojów alkoholowych; 3) unifikacja: procedury egzekucyjnej, przepisów o dostawach publicznych, ustawy o żegludze śródlądowej; 4) przeprowadzenie ustaw: o rejestrze handlowym, o odpowiedzialności państwa i samorządów za działania organów władzy, o popieraniu budownictwa mieszkaniowego, o rejestrowym zastawie drzewnym, o funduszach Izby rzemieślniczych, o zautonomizowaniu administracji Gdyni, ustawy aptecznej, drogistowskiej, widowiskowej, o biurach prośb i podań; 5) uchylenie ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej i rozp. Prezydenta o lichwie pieniężnej.

II. W zakresie podatkowym: 1) nowelizacja ustawy o podatku przemysłowym, dochodowym, rewizja wysokości opłat stemplowych, o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych; 2) uchylenie podatku majątkowego, 3) przeprowadzenie ordynacji podatkowej.

III. W zakresie polityki handlowej: 1) ratyfikacja konwencji genewskiej o uprosz-

czeniu formalności celnych, ratyfikacja obowiązujących już traktatów handlowych (dotychczas nieratyfikowanych) — z Egiptem, Hiszpanją, Łotwą, Norwegią, Portugalją, Rumunią, Węgrami oraz Grecją; 3) upelnomocnienie Prezydenta Rzeczypospolitej do wydania rozporządzeń wprowadzających: nową ustawę celną, nową taryfę celną, nową ustawę o postępowaniu celnym, wprowadzenie ustawy standaryzacyjnej, wprowadzenie ustawy o państwowym funduszu eksportowym.

IV. W zakresie polityki komunikacyjnej: 1) przeprowadzenie ustawy o państwowym funduszu drogowym, 2) znowelizowanie ustawy o udzieleniu koncesyj na koleje żelazne prywatne, 3) ustosunkowanie się do ustawowych projektów koncesjonowania przedsiębiorstw autobusowych.

V. W zakresie spraw socjalnych: 1) ustosunkowanie się do ostatniego projektu t. zw. ustawy scaleniowej; 2) nowelizacja ustawodawstwa o czasie pracy (przemysły sezonowe, budownictwo; 3) nowelizacja ustawy o żłobkach.

Wzrost wkładów oszczędnościowych w Małopolsce.

Wedle ostatnich danych, wkłady oszczędnościowe złotowe łącznie z dolarowemi, (przeliczonemi na złote), wynosiły w 101 Kasach Oszczędności, zrzeszonych w Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie, w dniu 30 listopada 1930 r. zł. 295.914.000 (na 521.497 książeczek wkład.), co w porównaniu ze stanem z dnia 31.10.1930 r. (złotych 290.948.000 na 518.731 książeczek wkład.) daje przyrost w listopadzie 1930 r. o zł. 4.966.000 na 2.866 książeczek wkład. Najpoważniejszą pozycję zajmuje 37 Kas Oszczędności Województwa Lwowskiego, których stan wkładów z dn. 30 listopada z. r. wynosił 137.158.000; wykazują one wzrost w stosunku do stanu z 31 paźdz. (134.862 tys. zł.) o 2.296.000 zł. W tym samym czasie w 28 Kasach Oszczędności Województwa Krakow-

skiego łącznie z jedną Kasą Województwa śląskiego stan wkładek na 30 listopada z. r. wynosił 130.598.000, podczas, gdy z dn. 31 października z. r. wynosił 128.469.000 złotych, t. j. wzrósł o 2.219.000 złotych. Również w 19 Kasach Oszczędności Województwa Stanisławowskiego zaobserwowano w listopadzie z. r. wzrost wkładek, który przekroczył pół miliona złotych (z 18.908.000 na 19.462.000 złotych). Jedynie w 17 Kasach Oszczędności Województwa Tarnopolskiego dał się zauważyć nieznaczny zresztą ubytek wkładek w wysokości przeszło 13.000 złotych, przy równoczesnym jednak wzroście ilości książeczek wkładowych o 103, mianowicie z 27.111 na 27.214.

Jezdnie termakowe.

Potrzeby nasze w zakresie budownictwa drogowego są bardzo wielkie i sprawy tego budownictwa wysuwają się na czoło akcji związków samorządowych.

Sprawie tej poświęcamy stale uwagę i podawaliśmy na łamach „Samorządu Miejskiego” informacje o użyciu różnych materiałów do budowy ulepszonych nawierzchni, np. klinkieru, betonu, bawełny (w Ameryce) itd.

Ostatnio zaczęto stosować do budowy dróg w Polsce nowy materiał, zwany termakiem.

Jezdnie termakowe, albo termakadamo-we, znalazły pierwotnie swe zastosowanie w Anglii i osiągnęły tam znaczny sukces. Za Anglią poszły inne państwa Europy.

Jezdnie termakowe pozwalają utrzymać bezwzględna czystość, tłumią turkot i hałas, dzięki zaś porowatości materiału, jaki się stosuje do ich budowy, przy największym ruchu nie szlifują się, — nie są zatem śliszkie.

Wytrzymałość takich ulic wynosi według doświadczeń angielskich od 20—30 lat i jeszcze zwiększa się przez smołowanie jezdni w odpowiednich (kilkuletnich) odstępach czasu.

Termak otrzymuje się ze szlaki wielko-

piecowej wyborowego gatunku, która po rozkruszeniu mechanicznymi łamaczami i posortowaniu na różne wielkości przechodzi proces nasycenia smołą z domieszką pewnych związków, mających własności wiążące.

Studjum Administracyjne przy Wydziale Prawa Uniwer. Lubelskiego.

Przy Wydziale Prawa Uniwersytetu Lubelskiego zorganizowano w r. b. od 8.I do 30.VI. Studjum Administracyjne, przeznaczone przede wszystkim dla szkolenia urzędników państwowych i komunalnych II kategorii.

Na studjum są przyjmowani wyżej wymienieni pracownicy państwowi i komunalni oraz osoby, które ukończyły przynajmniej 6 kl. szkoły średniej.

Wykłady odbywają się w godzinach popołudniowych w dnie powszednie. Opłata ryczałtowa za kurs wynosi 100 zł.

Studjum obejmuje szereg wykładów z prawa konstytucyjnego, administracyjnego, nauk ekonomicznych itd. oraz seminarja z tych przedmiotów.

Stan rzemiosła w Warszawie.

Izba Rzemieślnicza w Warszawie zarejestrowała do dnia 1.IX z. r. 15.149 zakładów rzemieślniczych. Liczba ta nie jest ostateczną, gdyż nie wszystkie zakłady zgłosiły się do rejestracji i stan faktyczny jest większy o ok. 20%.

Zebrane materiały pozwalają jednak już zdać sobie sprawę z uwarstwienia rzemiosła w Warszawie.

Najliczniejszą jest grupa włókiennicza (29.1% ogólnej ilości zakładów), a w tej grupie krawiectwo (20,3% og. ilości zakł.).

Grupa skórzana obejmuje 21.7% ogólnej ilości warsztatów, w tej zaś grupie najliczniej reprezentowane są warsztaty szewskie (13.9% og. il. zakł.).

W grupie metalowej (15,2%) najwięcej jest warsztatów ślusarskich (3,6), następ-

nie zegarmistrzowskich (2.7%), blacharskich (2.2%), jubilerskich (2%).

Grupa drzewna liczy 11.8% ogólnej ilości zakładów, w tem zakłady stolarskie 8.9%.

W grupie spożywczej (8.6%) zakłady piekarskie stanowią 2.7% ogólnej ilości zakładów i wędliniarskie 2.6%.

Grupa budowlana obejmuje 6.3% ogólnej ilości zakładów z tej grupy zaś zakłady malarskie 2.9%.

W grupie usług osobistych (7.3%) zakłady fryzjerskie stanowią 6.3% ogólnej ilości zakładów.

Według powyższych danych najliczniej reprezentowane jest w Warszawie krawiectwo,

szewctwo, stolarstwo, fryzjerstwo, cholewkarstwo, ślusarstwo itd.

Zakończenie kursów administracji komunalnej w Katowicach.

W dniach 6 — 11 z. m. odbył się egzamin końcowy na VII turnusie kursów dokształcających dla urzędników administracji komunalnej, pozostających pod nadzorem Śląskiej Rady Wojewódzkiej. Na turnus ten zgłosiło się ogółem 115 kandydatów, do egzaminu końcowego przystąpiło 64 kandydatów. Komisja egzaminacyjna uznała egzamin 46 kandydatów, 14 kandydatów egzaminu nie złożyło, 4 zaś kandydatów od egzaminu odstąpiło.

II. Z życia miast.

Administracja.

Rada miejska m. Wołomina na posiedzeniu w dniu 12.XI r. ub. dokonała wyboru burmistrza w osobie p. Mieczysława Czajkowskiego.

Finanse i kredyt.

W Nr. 45 „Orełdownika Zarządu m. Poznania“ z dnia 27.XII.1930 r. pod poz. 236 ogłoszono statut Komunalnej Kasy Oszczędności m. Poznania (dawniej Bank Miasta Poznania).

Statut ten został zatwierdzony przez Wojewodę Poznańskiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Budżety.

Według wniesionego preliminarza budżetowego majątek m. Król. Huty wynosi 36,236.022.87 zł. Z tego odpada na nieruchomości 23,326.540.44 zł., na inwestycje w ratuszu, miejskiej szkole handlowej i szkołach powszechnych 4,036,711.82 zł., na ruchomości 1.826.968.49 zł., majątek zakładów miejskich 6.645.079.25 zł., różne materiały 114.868.37 zł., różny majątek miejski 283.857.50 zł. Długi miasta wynoszą

4,458.105.23 zł. Z tego przypada na Zakład Ubezpieczeń Społecznych Król. Huta 364.163.48 zł., na min. Robót Publicznych w Warszawie 584.500 zł., na Śląski Urząd Wojewódzki 2.918.137.31 zł., na Śląski Fundusz Gospodarczy 197.500 zł. i drugi dług Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 393.804.44 zł. Po potrąceniu długu wynosi majątek Król. Huty 31.777.917 zł.

Budżet m. Konina za rok 1929-30 wykazuje po stronie wydatków zł. 469.586.18 dochody zaś zwyczajne i nadzwyczajne wyniosły zł. 445.482.99, niedobór zatem budżetu administracyjnego wyniósł zł. 24.103.19.

W dziale II budżetu administracyjnego zaliczono dochód z przedsiębiorstw komunalnych, a mianowicie z rzeźni miejskiej zł. 27.038.62 oraz z elektrowni miejskiej zł. 15.546.43.

Budżet m. Praszki za rok 1929-30 w wydatkach i dochodach zwyczajnych i nadzwyczajnych został zamknięty sumą zł. 74.133.

Majątek miasta oszacowany został na zł. 183.930.72, zadłużenie zaś w dniu 1.IV 1930 r. wyniosło zł. 1.537.81.

Rzeźnia miejska w okresie sprawozdawczym dała zł. 4.905.95 czystego zysku, łącznie miejska zaś zł. 699.08 deficytu.

Budżet m. Bydgoszczy za rok 1929-30 został zamknięty po stronie dochodów sumą zł. 38.083.290.31, wydatki zaś wyniosły zł. 37.835.689.26.

Międzyrzec w woj. lubelskiem liczy 12.600 mieszkańców. Budżet miasta za r. 1930/31 wynosi w wydatkach zwyczajnych 358.618 zł., w wydatkach nadzwyczajnych — 55.150 zł., w dochodach zwyczajnych — 403.768 zł., w dochodach nadzwyczajnych 10.000 zł.

W wydatkach zwyczajnych ważniejsze działy wynoszą:

administracja ogólna 100.072 zł., (30%),
spłata długów 19.821 zł., (6,5%),

oświata 88.837 zł. (26%), opieka społeczna 46.800 zł., (63%),

popieranie przemysłu i handlu 37.911 zł., (10,5%), bezpieczeństwo publiczne 29.150 zł. (8%).

Wśród wydatków nadzwyczajnych figurują wydatki na budowę i brukowanie ulic, założenie parku miejskiego, budowę studzien artezyjskich, budowę sierocińca i in. prace inwestycyjne.

W dochodach zwyczajnych ważniejsze działy wynoszą:

przedsiębiorstwa komunalne 50.000 zł., (12%), opłaty administracyjne 14.500 zł., (3,5%), opłaty za korzystanie z urządzeń 90.316 zł. (22%), udział w podatkach państwowych 17.000 zł. (4,2%), dodatki do podatków państwowych 121.000 zł., (30%), podatki samoistne 60.150 zł. (15%).

Na dochód z przedsiębiorstw komunalnych składa się dochód z rzeźni miejskiej.

Wydatki nadzwyczajne zostaną pokryte z normalnych dochodów miasta za wyjątkiem wydatków, związanych z budową studzien artezyjskich, które to wydatki projektuje miasto pokryć w 50% z pożyczki.

Łuków, w woj. lubelskiem liczy około 12.600 mieszkańców. Budżet miasta na r. 1930/31 zamyka się w wydatkach zwyczajnych sumą 331.868 zł., w wydatkach nadzwyczajnych — 190.250, w dochodach zwyczajnych — 345.607, w dochodach nadzwyczajnych — 177.750.

Wśród wydatków zwyczajnych najważniejsze są następujące działy:

administracja ogólna 90.176 zł. (27%),
spłata długów 61.110 zł. (18%),

opieka społeczna 54.160 zł. (16%), bezpieczeństwo publiczne 41.390 zł. (12,5%).

W wydatkach nadzwyczajnych zamieszczone są wydatki na budowę ulicy 20.000 zł., budowę i przebudowę budynku szkolnego 30.000 zł., spłatę zobowiązań, zaciągniętych w Związku, rozbudowa elektrowni 69.500 zł., rozbudowę sieci elektrycznej 30.500 zł., zapoczątkowanie budowy rzeźni miejskiej 7.750.

W dochodach ważniejsze działy wynoszą:
majątek komunalny 28.843 zł. (8%), przedsiębiorstwa komunalne 68.136 zł. (19%), opłaty admin. 14.130 zł. (4,5%), opłaty za korzystanie z urządzeń 24.800 zł. (8%), udział w pod. państw. 14.000 zł. (4%), dodatki do pod. państw. 102.770 zł. (30%), podatki samoistne 95.951 zł. (29%).

W dochodach zwyczajnych widzimy stosunkowo wysoką sumę dochodów z przedsiębiorstw komunalnych. W dochodach tych figuruje dochód 45.148 zł. z elektrowni miejskiej i 28.920 zł. — z rzeźni miejskiej.

W dochodach nadzwyczajnych przewidziano 20.000 zł. subwencji na budowę ulicy, 10.000 zł. na kupno auta-pogotowia, 100.000 zł. pożyczki na rozbudowę elektrowni miejskiej, po 20.000 zł. na kupno auto-pogotowia i budowę oraz przebudowę budynku szkolnego, oraz 7.750 tyt. opłat (do opłat za ubój zwierząt w rzeźni miejskiej) na zapoczątkowanie budowy rzeźni miejskiej.

Biała Podlaska w woj. lubelskiem, licząca 13.500 mieszkańców, preliminowała na rok 1930/31 358.155 zł. w wydatkach zwyczaj-

nych, 59,600 zł. w wydatkach nadzwyczajnych, 398.872 zł. w dochodach zwyczajnych i 50.500 w dochodach nadzwyczajnych.

Ważniejsze działy wydatków zwyczajnych wynoszą:

administracja ogólna 75.528 zł. (21%), spłata długów 83.770 zł. (23%),

drogi i place publiczne 35.650 zł. (10%), owiata 39.100 zł. (10,9%), zdrowie publiczne 15.845 zł. (4,4%), opieka społeczna 55.000 zł. (15,3%), bezpieczeństwo publiczne 434.837 zł., (11%).

W wydatkach nadzwyczajnych preliminowano 40.000 zł. na dokończenie budowy szkoły powszechnej, 2.600 na kupno placu pod ulicę, 14.000 zł. na pomiary miasta, oraz 3.000 zł. na inne drobne inwestycje.

W dochodach ważniejsze działy wynoszą: majątek komunalny 10.821 zł. (3%), przedsiębiorstwa komunalne 32.190 zł. (9%), opłaty administracyjne 12.000 (3,5 proc.), opłaty za korzystanie z urządzeń dobra publicznego 19.000 zł. (5,3%), dopłaty 22.900 zł. (6,4%), udział w podatkach państwowych 45.000 zł. (13%, dodatki do podatków państwowych 204.000 zł. (57%), podatki samoistne 41.850 zł. (11,7%).

W dziale dochodów z przedsiębiorstw komunalnych, przewidziano 20.000 zł. czystego zysku, z rzeźni miejskiej — 11.190 zł. z elektrowni miejskiej.

W dochodach nadzwyczajnych przewidziano 10.000 zł. pożyczki, 10.000 zł. subwencji i 18.000 zł. podatku inwestycyjnego na budowę szkoły, oraz 12.000 zł. ze sprzedaży placu miejskiego.

Budownictwo mieszkaniowe.

Komitet rozbudowy m. Wilna udzielił od 1925 r. kredytów na ogólną sumę około 8.000.000 zł., w tej liczbie 380.000 na drobne remonty domów na przedmieściach. Do roku 1930 wybudowano 2800 izb mieszkalnych o kubaturze 180.000 metrów sześciennych. W 1930 r. przybyło jeszcze około 1000 izb mieszkalnych o kubaturze około

80.000 metrów sześciennych, czyli ogółem wybudowano 3800 izb mieszkalnych o kubaturze 260.000 metrów mieszkalnych.

Ogólna ilość obiektów, na które zostały udzielone pożyczki budowlane, od roku 1925 wynosi około stu. Ogólna ilość pożyczek na drobne remonty domów na przedmieściach 300, przyczem w toku realizacji znajduje się jeszcze znaczna ilość pożyczek na remonty domów.

Oświata, kultura i sztuka.

Na posiedzeniu Rady Miejskiej m. Łodzi w dniu 27.XI. z. r. zatwierdzono projekt umowy pomiędzy Magistratem m. Łodzi a Wolną Wszechnicą Polską w Warszawie, mocą której Wszechnica obowiązuje się nadal prowadzić Oddział Wszechnicy w Łodzi o przynajmniej trzech powołanych już do życia wydziałach, a mianowicie: humanistycznym, nauk politycznych i społecznych oraz pedagogicznym, Magistrat zaś obowiązuje się udzielić Oddziałowi Wszechnicy bezpłatnie lokal, światło i opał oraz subwencję roczną po 100.000 zł.

Liczba książek w bibliotekach m. Włocławka dosięga 170.000 tomów. Największy księgozbiór posiada biblioteka Seminarjum Duchownego (ok. 100.000 tomów).

Biblioteki publiczne liczą ponad 32.000 tomów, biblioteki Sem. Duchownego, urzędów i stowarzyszeń — 106.800 tomów.

Oświetlenie.

Od 1.VIII.1914 r. do 1.I.1930 r. ilość ulic i placów oświetlonych elektrycznością, zwiększyła się w Warszawie z 68 na 392, długość ulic oświetlonych elektrycznością z 30 klm. na 222 klm. oraz liczba lamp elektrycznych z 837 do 5.299.

Liczba latarni gazowych spadła z 8.000 w dniu 14.VIII 1914 r. do 5.746 w dniu 31.III. 1930 r. Gazem oświetlane są niektóre boczne ulice w śródmieściu oraz na przedmieściach.

Na oświetlenie ulic miasta Warszawa preliniuje na 1931/32 r. 2.723.552 zł.

Komunikacja.

Autobusy miejskie w Lublinie przewiozły w październiku z. r. 255.515 osób oraz w listopadzie z. r. 251.115 osób. Kursowało 10 autobusów. Miasto posiada ogółem 13 autobusów.

Pasażerów na 1 wozokilometr wypada ok. 5-ciu.

Komunikacja autobusowa została uruchomiona 1 stycznia 1929 r. na trzech liniach, które obsługiwało 6 autobusów. Obecnie uruchomiono komunikację we wszystkich kierunkach miasta i na przedmieścia.

Frekwencja pasażerów ze 150.000 miesięcznie w 1929 r. wzrosła do 250.000 miesięcznie i wzrasta dalej, co świadczy o potrzebie wprowadzenia tej komunikacji w Lublinie.

Miasto wybudowało dla autobusów specjalny garaż z warsztatami i urządzeniami do mycia i konserwacji wozów.

Walka z bezrobociem.

Sprawozdanie Magistratu m. Warszawy za okres 9-miesięczny 1930 r. (do 31/X) wykazuje, że na pomoc żywnościową dla bezrobotnych miasto wydatkowało zł. 780.465. Akcja ta była realizowana w ten sposób, że wydano potrzebującym za pośrednictwem stacji opieki społecznej bony żywnościowe na otrzymanie bezpłatnie obiadów w jadłodajniach obywat. komitetu pomocy społecznej, bądź też wypłacono tytułem ekwiwalentu odpowiednie zapomogi, bądź wreszcie subsydjowano z funduszów miejskich instytucje społeczne, powołane specjalnie do udzielania tego rodzaju pomocy.

W akcji pomocy żywnościowej uwzględniono również dzieci najuboższej ludności na Anopolu, Żolibożu i w schronisku przy ul. Okopowej Nr. 59. Szczegółowy wykaz wydatków na ten cel za 9 miesięcy wylicza: zakup obiadów w Ob. Kob. Pomocy zł.

249.465, paczki żywnościowe na Wielkanoc i Boże Narodzenie zł. 16.000, Cent. Kom. pomocy żydom na zakup obiadów rytualnych zł. 15.000, zapomogi obiadowe (dla 2600 rodzin po gr. 50 dziennie na osobę) zł. 414.584, dożywianie dzieci w schroniskach „dla bezdomnych“ zł. 54.000 oraz subsydja 32.000 zł.

Poza tem zraząd miasta organizował różne roboty, zatrudniając przy nich bezrobotnych. Były to roboty przy budowie ulic i oszyszczeniu rowów, roboty plantacyjne w ogrodach, parkach i na skwerach miejskich, roboty przy urządzeniu boisk sportowych i in. Przy robotach tych znalazło zatrudnienie 1000 bezrobotnych, skierowanych przez państwowy urząd pośrednictwa pracy. Na prowadzenie rzeczonych robót, oprócz subsydjów udzielonych przez ministerjum pracy i opieki społecznej, miasto wydało z własnych funduszy zł. 388.934.

Przy pracach doraźnych, jak uprzątnię śniegu z placów i ulic Warszawy znalazło w okresie sprawozdawczym zatrudnienie 3500 ludzi, którym kasa miejska wypłaciła zł. 303.865.

Odrębną grupę bezrobotnych, zatrudnionych przez miasto, stanowili pracownicy umysłowi, których ulokowano w różnych biurach około 200. Koszt zatrudnienia tej grupy wyniósł zł. 400.867. Ogółem miasto wydatkowało na zatrudnienie wyszczególnionych kategorii bezrobotnych zł. 1.093.666.

Drugą grupę robót przy których zatrudnione były luźne rzesze bezrobotnych, stanowiły roboty miejskie. Więc przy remoncie jezdni i chodników, oraz przy pomiarach placów i ulic znalazło zatrudnienie 409 robotników, którym wypłacono w okresie sprawozdawczym zł. 1.422.474. Przy robotach ogrodowych i parkowych pracowało 408 robotników kosztem 476.6681 zł. Przy urządzeniach wodociągowo - kanalizacyjnych znalazło zatrudnienie czasowe 380 robotników i 20 pracowników umysłowych, którym wypłacono zł. 970.000. Przy robotach inwestycyjnych tramwajowych pracowało 114 robotników. Ogółem ta grupa ro-

bót dla bezrobotnych pochłoneła zł. 2.969.155.

Oprócz 3500 robotników, zatrudnionych doraźnie przy uprzątnięciu śniegu znalazło pracę 2531 robotników.

Koszt ogólny wszystkich robót wynosił zł. 4.602.821, a łącznie z pomocą żywnościową w sumie zł. 780.465, wydatki miasta na walkę z bezrobociem za 9 miesięcy 1930 r. wyniosły zł. 4.843.286.

Dnia 5 b. m., odbyła się w magistracie m. Warszawy konferencja w sprawie pomocy dla bezrobotnych. Na konferencji ustalono tok postępowania w sprawie zatrudnienia bezrobotnych, dożywiania ich oraz sfinansowania akcji do dnia 15 marca r. b.

Postanowiono wystąpić do rządu o kredyt na cele powyższe w wysokości zł. 120.000 do dnia 15 marca oraz do rady miejskiej o 127.000 zł. Magistrat postanowił z sum tych zatrudnić 800 bezrobotnych, którzy poprzednio pracowali po trzy dni w tygodniu, ponadto niezależnie od tego postanowiono wstrzymać zamierzone zwolnienie 250 robotników z wydziału technicznego magistratu, i również zatrudnić ich przez 3 dni w tygodniu do dnia 15 marca.

Plantacje.

Wysiłki Zarządu m. Włocławka w kierunku rozwoju miejskich parków, skwerów i zieleniców ilustrują następujące cyfry:

W 1918 r. obszar zajęty pod plantacje miejskie wynosił 37.994 m², na początku 1930 r. — 135.381 m², po włączeniu zaś terenów, przeznaczonych na planty, powiększenie parków i stadjon miejski obszar ten wynosi obecnie 309.891 m².

Wydatki na cele plantacji miejskich wynosiły w 1927/28 r. — 42.620 zł., w 1928/29 r. — 91.156 zł., w 1929/30 r. — 115.574 zł. i w 1930/31 (do 19.XI. 1930 r.) — 220.563 zł.

Na ogólną długość ulic 74.500 m. b. zasadzonych było 2.731 m. b., na których wysadzono do 1.III. 1930 r. 2.731 drzewek.

Celem zachęcenia właścicieli domów i mieszkań do dekorowania balkonów, domów i ich otoczenia zielenią i kwiatami Magistrat urządził, w r. ub. konkurs połączony z nagrodami za najpiękniejszą dekorację. Konkursy te mają być stale urządzone.

Bezpieczeństwo publiczne.

W „Orędowniku Urzędowym m. Inowrocławia“ Nr. 51 z 20.XII. z. r. ogłoszono statut miejscowy, dotyczący utworzenia obowiązkowej straży pożarnej w m. Inowrocławiu, oraz przepisy wykonawcze do tego statutu.

Do służby obowiązkowej w tej straży powołani są zasadniczo wszyscy mężczyźni w wieku od 18 do 55 lat życia. W statucie wymienione są kategorie osób, które temu obowiązkowi nie podlegają.

Obowiązkowa służba w straży może być zamieniona na roczną opłatę w gotówce.

Przedsiębiorstwa.

Magistrat m. Włocławka prowadzi z firmą A. B. Electro - Invest pertraktacje w sprawie pożyczki na budowę wodociągów i kanalizacji w sumie 3 milionów złotych.

Sprawa tej pożyczki zostanie prawdopodobnie wkrótce ostatecznie załatwiona.

Rada miejska m. Grodziska (woj. poznańskie) uchwaliła na posiedzeniu swym w dn. 30.12 r. ub. zawrzeć z firmą Bacon-Export w Bydgoszczy umowę na budowę bakiarni i całego urządzenia chłodniczego, oraz bocznicy kolejowej przy rzeźni miejskiej.

Rada miejska m. Sandomierza przyjęła na posiedzeniu w dniu 29.10 r. ub. projekt umowy na wypożyczenie elektrowni, wraz z całkowitem urządzeniem, należącej do upadłej firmy „Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Elektrowni, Sp. Akc.“.

Termin dzierżawy określono na przeciąg

6-ciu miesięcy z możliwością przedłużenia go na dalsze 6 miesięcy. Czynsz dzierżawny wynosi 3.900 złotych półrocznie.

W Nr. 294 „Monitora Polskiego“ z 22.XII. z. r. zamieszczono obwieszczenie Min. Rob. Publ. o wpłynięciu podania Maurycego Potockiego o nadanie uprawnienia rządowego na zakład elektryczny w Nowym Dworze k/Modlina pow. warszawskiego. Energia elektryczna miałaby być przesyłana z terenu objętego uprawnieniem rządowym Nr. 69, nadanem temuż M. Potockiemu.

Zwracamy uwagę, iż o uprawnienie rządowe na terenie Nowego Dworu ubiega się również Magistrat m. Warszawy (patrz „Samorząd Miejski“ Nr. 19 z dnia 15.X z. r., str. 949), oraz T-wo Kolejek Dojazdowych i Elektrownia Okręgowa w Pruszkowie, starające się o koncesję na elektryfikację terenów podwarszawskich, położonych po prawej stronie Wisły.

Gazownia miejska w Lublinie wyprodukowała w październiku z. r. 102.152 m³ gazu przy zużyciu 308 tonn węgla. Koksu otrzymano przytem 235 tonn, smoły 14 tonn, benzonu 1.2 tonn.

W listopadzie z. r. gazownia wyprodukowała 103.222 m³ gazu, zużywając 320 tonn węgla. Koksu otrzymano 248 tonn, smoły 15 tonn i benzonu 1.4 tonny.

W końcu października ilość konsumentów gazu wynosiła 1124, w końcu listopada r. z. — 1132.

Zużycie gazu z gazowni miejskiej w Warszawie, w miesiącu grudniu z. r. wynosiło 5.000.000 m³. W porównaniu z listopadem z. r. zużycie gazu wzrosło o 200 tys. m. sześć.

Wodociągi i kanalizacja.

Wodociągi miejskie w Lublinie dostarczyły w październiku z. r. 113.900 m³ wody, w listopadzie z. r. — 87.350 m³ wody.

Wykonano nowych przyłączeń wodociągowych: w październiku z. r. 11, w listopadzie z. r. 2-wa. Przeprowadzono w październiku z. r. 151 m. b. nowych magistralnych linii wodociągowych.

W listopadzie z. r. przepompowano w Lublinie 25.075 m³ ścieków. Nowych przyłączeń kanalizacyjnych wykonano w październiku — listopadzie z. r. — 33.

III. Różne.

Odnaczenie.

Prezes Rady Miejskiej w Warszawie, p. Rajmund Jaworowski, wiceprezes Związku Miast Polskich, został odznaczony krzyżem niepodległości z mieczami.

Budowa pomnika poległych w r. 1920 r.

Rada miejska m. Starogardu na posiedzeniu w dn. 11.XI r. ub. uchwaliła wzniesienie pomnika poległych podczas wojny z bolszewikami.

Rozwój portu gdyńskiego w świetle cyfr.

O stałym rozwoju portu gdyńskiego najlepiej świadczy wzrastający z miesiąca na miesiąc ruch okrętów i obrót przeładunkowy.

W roku 1929 weszło do portu gdyńskiego ogółem 1.541 statków o łącznej pojemności 1.445.288 tonn, przywożąc 324.298 tonn ładunków, oraz 5.683 pasażerów.

W ciągu 11 miesięcy 1930 r., t. j. do listopada włącznie, weszło do portu gdyńskiego 2.056 statków (o 515 statków więcej, niż w

ciągu całego 1929 r.) o łącznej pojemności 1,862.162 tonn przywożąc 484.383 tonn ładunków i 6.595 pasażerów (o 912 pasażerów więcej niż w ciągu całego roku ub.).

Należy zaznaczyć, że większość statków przybywa do Gdyni próżno. I tak: w r. 1929 przybyło 1.259 statków próżnych a tylko 282 z ładunkiem, w ciągu zaś 11 miesięcy 1930 r. — 1.477 próżnych i 579 z ładunkiem.

W ciągu 1929 r. wyszły z Gdyni 1.552 statki o łącznej pojemności 1.457.685 tonn, wywożąc 2,497,893 tonn ładunków (w tem 2,452.672 tonn węgla), oraz 17.555 pasażerów, przyczem z ładunkiem odeszło z Gdyni 1.324 statki, a tylko 228 statków próżnych.

W ciągu 11 miesięcy 1930 r. wyszło z Gdyni 2.038 statków (o 386 statków więcej, niż w ciągu całego 1929 r.) w tem 1.530 statków z ładunkiem, oraz 548 statków próżnych, wywożąc 2,833.228 tonn ładunków (w tem 2,690.286 tonn węgla), oraz 16.600 pasażerów. W ciągu 11 miesięcy r. ub. odeszło zatem z Gdyni o 335.335 tonn ładunków więcej (samego węgla o 237.614 tonn więcej) niż w ciągu całego roku ubiegłego.

Jak z powyższych danych wynika, rozwój portu polskiego zaznaczył się w ciągu roku 1930 wybitnie zarówno pod względem ruchu statków, jak i przeładunku, świadcząc o znacznym wzroście zdolności przeładunkowej portu. Podkreślić jeszcze należy, że Gdynia nabiera coraz większego znaczenia jako port pasażerski, biorąc coraz większy udział w przewozie polskich emigrantów.

Zainteresowanie Ameryki stolicą Polski.

Gubernator stanu Teksas w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej nadesłał magistratowi list z prośbą o nadesłanie mu wyczerpujących informacji z zakresu opisów i historii Warszawy, a także informacji o działalności zarządu miasta. Dane te są potrzebne dla administracji stanu, ponieważ wielu obywateli Teksasu wypytuje się o stolicę Polski, celem nawiązania stosunków intelektualnych i handlowych.

„Martwy sezon“ nie zostanie uchylony.

Nacz. wydziału dep. Ubezp. Społ. oświadczył w dniu 2 bm. delegacji, która interwenjowała w Min. Pracy i Op. Sp. w sprawie uchylecia t. zw. „martwego sezonu“, iż Ministerstwo nie posiada w tej sprawie wniosku Głównego Zarządu Funduszu Bezrobocia.

Jednakże, nawet w razie wysunięcia wniosku przez Zarz. Gł. Funduszu Bezrobocia wniosek ten prawdopodobnie nie będzie uwzględniony wobec katastrofalnej sytuacji finansowej.

Ministerstwo opracowuje obecnie nowelę do ustawy o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia, która wprowadzi specjalne wyższe stawki opłat dla tej kategorii robotników, umożliwiające uchYLENIE „martwego sezonu“, co oczywista w roku bieżącym jeszcze nie będzie mogło mieć zastosowania.

Klinkier na ulicach Warszawy

Magistrat podpisał umowę z zakładem ceramicznym „Ołtarzew“ na dostawę 1.000.000 sztuk klinkieru rocznie. Zakład latem r. b. rozpocząć ma dostawę klinkieru dla Warszawy.

Według obliczeń magistratu, 1.000.000 sztuk klinkieru powinno wystarczyć na ułożenie 16.000 metrów kw. jezdni. Ulice które uzyskają klinkier, będą wyznaczone przy układaniu szczegółowego programu robót brukarskich na r. 1931.

Wyjaśnienie w sprawie zatargu Magistratu m. Warszawy z Komisją Rewizyjną Rady Miejskiej.

Jak wiadomo, w Warszawie zaszedł wypadek niedopuszczenia do gazowni miejskiej członków Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej, który spowodował szereg niecisłych notatek w prasie codziennej.

Celem należytego oświecenia tej sprawy i sprostowania mylnych poglądów, referat prasowy Magistratu ogłosił komunikat w

którym wyjaśnił, że Magistrat nietylko nie przeciwstawia się działalności komisji rewizyjnej, ale przeciwnie przez inicjatywę w kierunku reorganizacji kontroli miejskiej i usprawnienia jej działalności z naciskiem podkreślił, że na tę stronę gospodarki miejskiej szczególnie kładzie nacisk.

Przy podjęciu prac przez Komisję Rewizyjną ustalono, iż raporty płatnego rzeczoznawcy, powołanego do zadań zresztą technicznych, nie mogą być publikowane przed udzieleniem wyjaśnień ze strony magistratu i rozpatrzeniem ich i sprawdzeniem przez komisję.

Pomimo jednak uzgodnienia wytycznych dla działalności komisji rewizyjnej, raporty płatnego rzeczoznawcy zaczęły się ukazywać w dziennikach w formie rewelacyjnej, aczkolwiek magistrat na nie odpowiedzi nie udzielał, a raporty same przez komisję sprawdzone nie zostały, co dawało pogląd na gospodarkę miejską opaczny, przyczyniając się do dezorientacji opinii w zagadnieniach gospodarki miejskiej.

Jednostronne a często jednoosobowe ferowanie wyroków publicznych w sprawie poszczególnych dziedzin samorządu miejskiego (bez wysłuchania opinii i drugiej strony, prowadzić może i prowadzi jedynie do obniżenia powagi samorządu, podważenia jego zasad, co chyba nie jest i nie może być zadaniem komisji rewizyjnej, wyłonionej przez instytucję samorządową — Warszawską Radę Miejską.

Prawa i obowiązki komisji rewizyjnej zostały ujęte i określone w regulaminie rady miejskiej. Magistrat działalności komisji rewizyjnej nie przeciwstawia się i nie przeciwstawiał się; członkowie komisji rewizyjnej mieli i mają wolny wstęp do każdej instytucji miejskiej, natomiast magistrat, jako instytucja samorządowa nie może dopuścić do tego, by jednostronne raporty płatnego rzeczoznawcy, publikowane w specjalnem oświetleniu, stawały się podstawą do podważania w opinii publicznej znaczenia i powagi samorządu.

Regulatory szybkości w autobusach.

Z dniem 31 grudnia z. r. upłynął ostatecznie termin zastosowania w autobusach pasażerskich „regulatorów szybkości“, które będą zapobiegały rozwinięciu zbytnej szybkości samochodów, a tem samem tak liczny dotąd wypadkom samochodowym.

Sprawa zastosowania w autobusach regulatorów szybkości nie będzie w żadnym wypadku przedłużona.

Obecnie przeprowadzone będą lustracje wszystkich bez wyjątku autobusów, przy czem w wypadku stwierdzenia braku regulatorów winni karani będą wysokimi grzywnami pieniężnymi względnie odebraniem koncesji.

Wykład dla rządców domów o nowych przepisach meldunkowych.

Celem dokładnego poinformowania rządców domów o nowym sposobie prowadzenia meldunków, wydział ewidencji ludności magistratu m. Warszawy, urządził w dniu 13 bm. w sali rady miejskiej odpowiedni bezpłatny wykład dla rządców domów.

Sprawę referował i udzielał wyjaśnień naczelnik wydz. ew. ludn. p. K. Tokarski.

Zainteresowanie wykładem było bardzo duże. Sala Rady Miejskiej, przyległe pokoje i galerje były całkowicie zapełnione.

Dowiadujemy się, iż Chrześć. Związek Administratorów domów w Warszawie przystąpił również do zorganizowania dla swych członków wykładów instrukcyjnych w sprawie stosowania w praktyce nowych przepisów meldunkowych.

Godne naśladowania.

Wydział plantacji miejskich Magistratu m. Lublina, pragnąc uprzystępnąć szerszej publiczności możność w porze zimowej posiadania kwiatów kwitnących w domach, sklepach, biurach i t. p. za stałą opłatą zł. 4 miesięcznie od jednej doniczki, dostarcza do domów kwiaty żywe w dowolnej ilości. Kwiaty w miarę potrzeby mogą być zmieniane 2 — 3 razy w ciągu jednego miesiąca.

IV. Kronika zagraniczna.

Międzynarodowa Wystawa Budowlana.

Międzynarodowy Związek Budowy Miast w czerwcu 1931 r. organizuje w Berlinie XII Kongres budowlany (maj — sierpień 1931 r.). Wystawa ma się dzielić na 5 działów: 1) nowoczesne konstrukcje (mosty, drogi, wielkie gmachy i t. p.); 2) dom nowoczesny; 3) metody i materiały, używane przy obecnych budowach; 4) gmachy i budowle, zastosowane do potrzeb rolnictwa; 5) międzynarodowa wystawa budowlana.

Ten ostatni dział ma obejmować 3 sekcje: dwie pierwsze obejmą materiały, odnoszące się do budowy domów i miast w Niemczech, trzecia zaś stanowić będzie sekcję międzynarodową.

Materiały, dotyczące budownictwa w Niemczech, mają objąć okres od r. 1900 do 1930, jako czasu, w którym dokonał się olbrzymi przewrót w budowie domów i miast. Projektowanym jest, by rok 1900 był przedstawiony jako „wczoraj”, rok 1930 jako „dzisiaj”. Porównanie dwóch tych okresów da możliwość stworzenia wizji „jutra”.

Sekcje niemieckie nie tylko mają objąć kolekcję planów i modeli, wykonanych prac, lecz również mają przyczynić się do oświeślenia dzisiejszych problemów budowlanych i sposobów, w jaki są one rozwiązywane i badane. Większa część wystawy ma być poświęcona pokazaniu pracy obecnej i wskazaniom, jakie z niej można wyciągnąć na przyszłość.

Dla sekcji międzynarodowej nie opracowano żadnego ściślejszego programu. Organizatorzy mają nadzieję, iż kraje uczestniczące w Wystawie, nadeślą same najbardziej charakterystyczne materiały, ilustrujące projekty danego kraju w sprawach budowy i regulacji miast. Organizatorzy sądzą, iż kraje te trzymać się będą w ramach ogólnych programu niemieckiego, zaś główny

nacisk kłaść będą na najtrudniejsze zagadnienia budowlane i regulacyjne, nasuwające się do rozwiązania w każdym kraju.

Międzynarodowy Kongres nowoczesnej architektury.

W grudniu roku ubiegłego, odbył się w Brukseli III-ci międzynarodowy Kongres nowoczesnej architektury, w którym wzięli udział przedstawiciele architektury z Francji, Anglii, Belgii, Niemiec, Hiszpanji, Polski. Kongres zajął się specjalnie sprawą budowy mieszkań w miastach. Zarysowały się w tej sprawie 2 kierunki, z których jeden pragnie budować domy małe, za miastem, zaś drugi, reprezentowany przez francuskiego architekta Le Corbusier, jest za budową wielkich bloków mieszkaniowych wewnątrz miasta. Le Corbusier swoje wywody poparł przedstawieniem planu bloku mieszkaniowego, mającego powstać w Paryżu i obejmującego 967 mieszkań.

Zasadą Le Corbusier jest by przy budowie bloków zajmować pod gmach 12 procent terenu, resztę zaś zużyć należy na zielenie i ogrody.

Tezy Le Corbusier'a poparte zostały przez przedstawiciela polskiej grupy architektonicznej „Praesens”.

Kongres przyjął polski wniosek, dotyczący budowy miast według stref i wznoszenia wielkich bloków mieszkalnych, otoczonych zielenią, a dostępnych słońcu i światłu.

Z działalności zagranicznych związków miast.

1. Związek Miast Finlandzkich.

Finlandja posiada obecnie 3 Związki samorządowe, a mianowicie: Związek gmin wiejskich, Związek Miast z urzędowym językiem szwedzkim i Związek Miast, używających je-

zyka fińskiego, t. zw. „Maalaiskuntien Liitto“.

Ten ostatni Związek począwszy od 1922 r., wykazuje bardzo ożywioną działalność i zatrudnia przeszło 150 osób personelu w biurze.

Właściwym polem pracy Związku jest udzielanie porad prawnych w rzeczach, odnoszących się do życia miejskiego. Związek udziela więc miastom odpowiednich wiadomości w czasopiśmie „Maalais Kunto“ oraz organizuje kursa dokształcające dla urzędników. W Związku pracuje trzech pracowników wyspecjalizowanych w zagadnieniach miejskich. Wykładami na kursach zajmują się bądź redaktorzy czasopisma, bądź zaproszeni współpracownicy.

Porady udzielane są we wszelkich sprawach, dotyczących prawa administracyjnego, jak również w dziedzinie pomocy społecznej, pożyczek i dobroczynności. Porady wszelkie udzielane są bezpłatnie wszystkim mieszkańcom gmin, będących członkami Związku. Składka członkowska wynosi 25 marek finlandzkich od 100 mieszkańców (25 marek finlandzkich sówna się około 5.75 zł.).

„Maalaiskunta“ ukazuje się co 2 tygodnie i jest drukowane w drukarni Związku. Członkowie otrzymują czasopismo bezpłatnie. Poza tem Związek wydaje miesięcznik poświęcony sprawom gmin wiejskich.

Związek organizuje kursy dwu lub trzydniowe, na których omawiane są zagadnienia prawodawstwa miejskiego. W kursach tych biorą udział gminy położone w najbliższym sąsiedztwie miejsca, gdzie odbywają się wykłady. Poza tem w Helsinki są organizowane konferencje specjalne, trwające 2 tygodnie. Przedmiotem ich jest prowadzenie i kontrola ksiąg rachunkowych. Kursy te mają takie powodzenie, iż niejednokrotnie część tylko zapisanych może w nich brać udział.

Celem ujednostajnienia prowadzenia ksiąg rachunkowych i ułatwienia kontroli rachunkowości miejskiej, Związek utworzył sekcję, zajmującą się kontrolą buchalterji miast.

Większość gmin udaje się do związku z prośbą o kontrolę rachunkowości. Koszta kontroli tego rodzaju ponoszą w połowie gminy i wynoszą od 2.000 do 50.000 marek finlandzkich (100 mk f. równa się ok. 23 zł.). Drugą połowę kosztów pokrywa Związek. Sekcja kontroli obejmuje 10 kontrolerów i urzędników, dyrektora i radcę.

Sekcje prawnicza i kontroli tworzą osobny wydział. Głównem zadaniem sekcji handlowej jest dostarczanie gminom potrzebnych im formularzy oraz materiałów szkolnych. Niektórych towarów dostarczają własne warsztaty, jak drukarnia, stolarnia, introligatornia. Dla zobrazowania działalności handlowej związku wystarczy powiedzieć iż w 1922 r. obrót roczny wyniósł 2.495.776 mk. finlandzkich, w 1926 r. — 8,458,980, zaś w 1929 r. 20,272,548 mk. f.

Wszystkie gminy kupują w Związku potrzebne druki i formularze.

Introligatornia powstała dopiero w 1927 r. i wartość produkcji wyniosła w tymże roku 562.000 mk. f., podnosząc się w 1929 r. do 1.161.500 mk. f.

W 1927 r. drukarnia związkowa miała tylko dwie małe maszyny, zaś produkcja wyniosła 75.000 mk. f. w 1929 r. zwiększono liczbę maszyn a produkcja wyniosła 455.000 mk. f.

Związek nie posiada kapitału akcyjnego, i zaczął swą działalność przy pomocy kredytu bankowego. Następnie gminy pożyczły Związkowi w 1925 r. 1.500.000 mk. f. na niski procent. W miesiącach letnich, kiedy ruch handlowy spada do 80%, zamożniejsze gminy wspomagają Związek wpłacając naprzód za towary; wysokość tych sum wpłacanych zaliczkowo wynosi od 2 do 3 milionów marek rocznie.

Dochód Związku z jego obrotów handlowych w 1929 r. wyniósł 2.373.716,5 mk. f. Zyski związek lokuje w swoje przedsiębiorstwa. Związek udziela gminom kupującym rabatu, wynoszącego 3%. Dzięki temu systemowi, gminy uzyskały w ciągu lat ośmiu

1.733.700 mk. f. oszczędności na zakupach w Związku.

2. 25-lecie Niemieckiego Związku Miast.

We wrześniu 1930 r. „Deutscher Städtetag“ obchodził 25-lecie swego istnienia. Historia powstania związku jest następująca: W 1879 r. w Reichstagu miał być rozważany projekt taryfy celnej, grożący podniesieniem cen produktów pierwszej potrzeby, jak chleba i mięsa.

Liczne grono burmistrzów miast, liczących ponad 10.000 mieszkańców, powzięło myśl wysłania delegacji na posiedzenie, na którym miała być rozpatrywana sprawa środków, zmierzających do przeszkodzenia wejściu w życie nowych cel. Na zaproszenie odpowiedziało wówczas 75 miast, a rezolucje przez ich delegatów uchwalone, zostały przesłane do Reichstagu. Po tym akcie ustala wszelka współpraca pomiędzy miastami, aż do 1902 r., kiedy z okazji wystawy w Dreźnie nadburmistrz drezdeński zaprosił na obrady przedstawicieli miast. W 1903 r. zebrali się w Dreźnie delegaci 146 miast i założano „Deutscher Städtetag“. W 1905 r. w Berlinie odbyło się konstytucyjne posiedzenie „Deutscher Städtetag“, do którego przystąpiło 144 miast i 7 Związków miast.

Do organizacji mogą należeć jako członkowie zwykli:

1. miasta, liczące co najmniej 10.000 mieszkańców;

2. prowincjonalne Związki miast lub grupy gmin.

Miasta poniżej 10.000 mieszk. należą do Związku w charakterze członków wspierających.

Obecnie do „Deutscher Städtetag“ należy 283 miast, liczących 26.5 milionów mieszkańców, oraz wszystkie prowincjonalne Związki miast, obejmujące 913 miast

mniejszych, z ludnością wynoszącą 5.4 miliony mieszkańców.

Zebrania ogólne odbywają się co 3 lata. W międzyczasie odbywają się roczne zebrania, w których uczestniczy zarząd i około 130 delegatów. Zebrania te obierają zarząd, który może być kompletowany przez kooptację i zbiera się w miarę potrzeby.

Zarząd utworzył specjalne komisje techniczne, zajmujące się przygotowaniem różnych spraw na porządek dzienny, jak: finanse, sprawy urzędnicze, pracownicy, parcelacja, mieszkania, szkoły, sprawy techniczne, dobroczynność, polityka socjalna, reformy administracyjne, statystyka, sporty i wychowanie fizyczne, sprawy gospodarcze, prasa, ruch uliczny, sprawy kulturalne.

„Deutscher Städtetag“ jest instytucją polityczną. Głównym jego zadaniem jest troska o podnoszenie dobrobytu miast, bronić ich wspólnych interesów, ułatwiać wzajemne poznanie urzędów i instytucji miejskich. Ponadto Städtetag udziela porad, informuje swych członków o wszelkich sprawach interesujących zarządy miast; czyni to przez rozsyłanie okólników i przy pomocy czasopisma „Der Städtetag“ i „Statistische Vierteljahresberichte der Deutschen Städtetages“.

Organizacja bierze udział przy opracowywaniu przez rząd projektów ustaw, bierze więc udział w konferencjach ministerjalnych oraz jest w kontakcie z członkami parlamentu; wreszcie Städtetag reprezentuje miejskie interesa we wszystkich organizacjach i stowarzyszeniach, zajmujących się sprawami, dotyczącymi miast; jest w stałym kontakcie z kierownikami przedsiębiorstw, pracodawcami i pracownikami i ich organizacjami oraz informuje prasę o zagadnieniach, dotyczących polityki komunalnej.

Poradnik.

Ubezpieczenie pielęgniarek szpitali publicznych.

Pytanie: Magistrat pewnego miasta zapytuje, w jakiej instytucji podlegają ubezpieczeniu pielęgniarzki szpitali publicznych.

Odpowiedź: Zgodnie z postanowieniem art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 24.XI.1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. N. 106, poz. 911) obowiązki ubezpieczenia w Zakładzie Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych podlegają „pracownicy umysłowi bez różnicy płci”.

Za pracowników umysłowych uważać należy stosownie do p. 5 art. 3 tego rozporządzenia m. in. „wykwalifikowany pomocniczy personel lekarski”.

Rozstrzygnięcie zatem kwestji, gdzie powinny być ubezpieczone pielęgniarzki szpitali publicznych, zależy od tego, czy są one wykwalifikowane lub nie. W pierwszym bowiem wypadku pielęgniarzki należy uważać za pracownice umysłowe, podlegające ubezpieczeniu w Z. U. P. U. (o ile ubezpieczenie tych pielęgniarek nie jest unormowane statutem emerytalnym dla pracowników danego związku komunalnego), zaś w drugim wypadku należy je uważać za pracownice fizyczne, których ubezpieczenie opiera się na zasadach, przewidzianych dla pracowników fizycznych.

Przez wykwalifikowane pielęgniarzki należy rozumieć takie pielęgniarzki, które ukończyły 2-letnią szkołę pielęgniarzką z programem, zatwierdzonym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, i uzyskały dyplom, upoważniający do wykonywania praktyki w zakresie pielęgniarstwa na terenie całego Państwa (§ 16 rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 17.XI.1923 r. w przedmiocie państwowych egzaminów pielęgniarzkich (Dz. Ust. N. 127, poz. 1049).

Tym pielęgniarzkom, które nie posiadają wspomnianego cenzusu, jednak pod względem kwalifikacji stoją na odpowiednim poziomie, mogą być zgodnie z postanowieniem ust. I art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 22 marca 1928 r. o zakładach leczniczych (Dz. U. R. P. N. 38, poz. 382), przyznane statutem szpitala prawo pielęgniarek wykwalifikowanych.

Forma pism prokuratora do władz samorządowych.

Pytanie: Magistrat pewnego miasta zapytuje, czy prokurator może w pismach, kierowanych do magistratu, używać wyrażenia „polecam”.

Odpowiedź: W § 1 art. 8 Kodeksu Postępowania Karnego, który zawarty jest w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19.III. 1928 r. (Dz. Ust. Nr. 33, poz. 313) przewidziane jest postanowienie, że: „władze państwowe, cywilne i wojskowe, jako też władze samorządowe są obowiązane do udzielania pomocy sądom lub prokuratorom”.

Z użytego w przytoczonym postanowieniu wyrażenia „są obowiązane” wynika, że zwracanie się prokuratora do władz samorządowych może mieć w swej istocie charakter polecenia.

Ze względu jednakże na to, że chodzi tu o udzielenie przez magistrat pomocy oraz, że w danym wypadku nie zachodzi stosunek służbowy, jaki istnieje między przełożonym, a podwładnym, byłoby, o ile chodzi o formę, właściwem, naszem zdaniem, użycie wyrażenia „proszę”, nie zaś „polecam”.

Wynikałoby to również z brzmienia § 2, przytoczonego art. 8 „w szczególności policja wykonywa w zakresie ścigania przestępstw polecenia sądu i prokuratora”, gdzie wyraźnie użyty jest termin „polecenie”, co uzasadnione jest specjalnemi obowiązkami

policii wobec prokuratora, opartemi na rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6.III. 1928 r. (Dz. Ust. 28, poz. 257).

Wychodząc z tych prawdopodobnie założeń, Urzędy Prokuratorskie w pismach, kierowanych do władz samorządowych, używają z reguły terminu „proszę”. Wobec tego jednak, tego rodzaju pisma urzędowe niekiedy pisane są na druczkach wezwań do Policji, zdarzyć się więc może, że słowo „polecam” nie zostanie przez niedopatrzenie zastąpione wyrażeniem „proszę”.

Uprawnienia zastępcy burmistrza.

Pytanie: Zastępca burmistrza jednego z miast kresowych zapytuje, czy:

1) burmistrz może powierzać załatwianie poszczególnych spraw, należących do jego kompetencji, swemu zastępcy i pozostałym członkom magistratu;

2) zastępcy burmistrza przysługuje prawo przeprowadzenia dochodzenia dyscyplinarnego przeciwko urzędnikowi magistratu bez uprzedniego porozumienia się z burmistrzem;

3) burmistrz może żądać od swego zastępcy załatwienia poszczególnych spraw, o ile nie nastąpił podział czynności pomiędzy członków magistratu.

Odpowiedź: 1) Zgodnie z postanowieniem ust. I art. 49 rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 14.VIII. 1919 r. o ustawie miejskiej (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Ziem Wschodn. Nr. 12, poz. 99) burmistrz, względnie prezydent jest kierownikiem magistratu i jego przedstawicielem. Stosownie do postanowienia art. 53 tego rozporządzenia „burmistrz może powierzać załatwianie poszczególnych spraw, należących do jego kompetencji, swemu zastępcy, lub innym członkom Magistratu. Podział czynności między członków magistratu określa regulamin”.

Z przytoczonych postanowień wynika, że poza czynnościami, określonymi regulaminem, zastępca burmistrza oraz pozostali

członkowie magistratu obowiązani są załatwiać poszczególne sprawy, należące do kompetencji burmistrza, a powierzone im do załatwienia.

Uchwalenie wspomnianego regulaminu należy do kompetencji rady miejskiej (p. 17, art. 19).

O ile taki regulamin w Magistracie istnieje, to sprawę podziału pracy w Magistracie pomiędzy burmistrzem, jego zastępcą i pozostałymi członkami Magistratu należy rozstrzygnąć zgodnie z przepisami tego regulaminu.

O ile zaś brak regulaminu, to należy spowodować jego uchwalenie przez zgłoszenie odpowiedniego wniosku na posiedzeniu Magistratu.

2) Jako kierownik Magistratu burmistrz jest zwierzchnikiem służbowym wszystkich pracowników miejskich. W tym charakterze mianuje on tych pracowników i sprawuje nad nimi władzę dyscyplinarną... Przeniesienie pracownika na urząd niższej kategorii, oraz złożenie go z urzędu następuje na mocy decyzji burmistrza, zatwierdzonej przez Magistrat”. (art. 50 cyt. wyżej rozporządzenia).

Z powyższych postanowień wynika, że postępowanie dyscyplinarne przeciwko funkcjonariuszowi gminy może wszcząć jedynie burmistrz, w żadnym zaś razie zastępca burmistrza, lub inny członek magistratu, o ile nie działa na prawach burmistrza.

Celem spowodowania przeprowadzenia dochodzenia dyscyplinarnego przeciwko pracownikowi miejskiemu, może członek Magistratu zgłosić odpowiedni wniosek na posiedzenie Magistratu, a w razie odrzucenia tego wniosku przez Magistrat, odwołać się do rady miejskiej.

3) Burmistrz ma prawo, zgodnie z art. 53 rozporządzenia, żądać od zastępcy burmistrza, względnie innych członków magistratu załatwienia niektórych spraw, wchodzących w zakres poszczególnych wydziałów względnie referatów Magistratu, dopóki nie

zostanie przeprowadzony podział czynności pomiędzy członków magistratu na podstawie odpowiedniego regulaminu, sporządzonego przez Magistrat i zatwierdzonego przez Radę Miejską (pkt. 17, art 19 rozporządzenia).

Żądanie to nie powinno jednak być wyrażane w formie polecenia, gdyż zastępca burmistrza nie jest podwładnym burmistrza.

Obowiązek magistratów do delegowania swych przedstawicieli dla asystowania przy licytacjach, urządzanych przez władze celne.

Pytanie: Magistrat jednego z miast b. Królestwa Kongresowego zapytuje, czy istnieje obowiązek delegowania przedstawicieli magistratu dla asystowania przy licytacjach, urządzanych przez władze celne.

Odpowiedź: Obowiązki gmin miejskich, a m. in. zakres i granice wykonywania przez miasta zleceń władz państwowych reguluje dekret o samorządzie miejskim z dn. 4.II. 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 13, poz. 140).

W myśl art. 47 przytoczonego dekretu „do kompetencji magistratu należy... wykonywanie czynności poruczonych przez władze państwowe i ustawy“. Postanowienie to należy rozpatrywać w zestawieniu z art. 9 i 10 tegoż dekretu, w myśl których „zakres działania gminy miejskiej jest własny i poruczony przyczem poruczony zakres działania określają ustawy, rozporządzenia władz państwowych oraz umowy rządu z gminą“.

Postanowienia powyższe należy interpretować w ten sposób, że obowiązek współdziałania organów gminnych z urzędami państwowymi może mieć miejsce tylko w tych granicach, w jakich przewidują to odpowiednie ustawy względnie rozporządzenia wydane z upoważnienia ustaw. Urzędy państwowe, żądając od gmin wykonania pewnych obowiązków, powinny w swych zleceniach powoływać się na odpowiednie upoważnienia ustawowe.

Dotyczy to zarówno zarządzeń starostów, jak również innych organów władzy pań-

stwowej, niezespolonej w urzędzie administracji ogólnej.

Na tem stanowisku stało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, wyjaśniając w swym okólniku z dn. 11.VII. 1923 r. L. dz. S. M. 2500, że magistraty obowiązane są wykonywać tylko takie zarządzenia organów państwowych, które oparte są na obowiązujących przepisach ustawowych.

Skoro bowiem dekret o samorządzie miejskim przewiduje, że poruczenie gminom pewnych czynności może nastąpić w drodze umowy tych gmin z rządem, nie może być mowy o tem, aby władze rządowe mogły wydawać magistratom zarządzenia, jakie uznają za stosowne i, żeby magistraty zarządzenia te obowiązane były wykonywać.

W konkretnej więc, poruszonej przez Magistrat sprawie stwierdzamy, że istniejące ustawodawstwo nie zawiera wyraźnych postanowień, któreby nakładały na gminę obowiązek delegowania swych przedstawicieli dla asystowania przy licytacjach, urządzanych przez władze celne.

Wydane na mocy uchwały Sejmu z dn. 1.VIII. 1919 r. rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu o taryfie celnej z dn. 11.VI. 1920 (Dz. Ust. Nr. 51, poz. 314) sprawy tej nie reguluje, natomiast rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 14.III. 1930 r. o postępowaniu celnym (Dz. Ust. Nr. 33, poz. 276), wydanego w wykonaniu rozporządzenia z dn. 11.VI. 1920 r. stanowi w § 48 ogólnie, że „towary, od których w terminie nie została uiszczona należność celna lub których po uiszczeniu należności celnych nieodebrano, podlegają sprzedaży z publicznej licytacji“.

Ustawa karna skarbową z dn. 2.VIII. 1926 r. (Dz. Ust. 105, poz. 609), której postanowienia rozciągają się na przestępstwa, polegające na naruszeniu przepisów w przedmiocie opłat celnych i obrotu towarowego z zagranicą, przewiduje w art. 156 ogólnie, że sprzedaży (zajętych przedmiotów

na mocy prawomocnego orzeczenia karnego) dokonywa się w drodze licytacji publicznej“.

Przytoczone wyżej przepisy nie przewidują obowiązku udziału przedstawicieli magistratu, względnie delegowanych przez niego urzędników w licytacjach, przeprowadzanych przez urzędy celne.

Niezrozumiałem zatem może się zdawać umieszczenie w § 38 instrukcji manipulacyjnej, wydanej na podstawie art. 2 i 21 przytoczonego już wyżej rozporządzenia z dn. 11.VI. 1920 r., jako załącznik do zarządzenia Ministra Skarbu z dn. 22.V. 1930 r. (Dziennik Urzęd. Min. Skarbu Nr. 16, poz. 303), następującego przepisu: „publicznej sprzedaży (licytacji) towarów, od których nie uiszczono należności celnych w terminie, względnie zajętych w wypadkach, przewidzianych w art. 156 ustawy karnej skarbowej, dokonywa urzędnik celny w obecności... dwóch przedstawicieli miejscowej władzy samorządowej, którzy (poza udziałem w licytacji) podpisują (również) tabele licytacyjne“ (pp. 1, 3h i 1, 12 instrukcji).

Ministerstwo Skarbu powołane jest do wydawania instrukcji, obowiązujących pod-

władnych jemu urzędników celnych, tego rodzaju jednak instrukcje w stosunku do gmin miejskich, o ile nie są oparte na ustawie, nie mogą posiadać mocy obowiązującej.

Przytoczony zatem przepis należy interpretować jedynie w ten sposób, że z jednej strony Urząd Celny obowiązany jest zawiadamiać magistrat o mających nastąpić licytacjach, z drugiej zaś strony magistrat ma prawo domagać się, aby terminy licytacji były mu podawane do wiadomości, następnie brać udział w tych licytacjach za pośrednictwem swych przedstawicieli, względnie delegowanych urzędników i podpisać tabele licytacyjne, nie jest jednakże do wykonania tych czynności zobowiązany.

Sądźmy, że Ministerstwo Skarbu, zamieszczając w instrukcji wspomniany przepis, miało wyłącznie na celu nadanie licytacjom charakteru publicznego.

Urząd celny, opierając się, jak przypuszczamy na tej instrukcji, omawiany przepis § 38, źle zrozumiał i magistrat w myśl powyższych wywodów tego rodzaju żądaniom może nie czynić zadość.

Głosy prasy.

Inż. A. Świętochowski w art. p. t. „Polska Droga“ w Nr. 3 „Miesięcznika Drogowego“ z grudnia z. r. zwraca uwagę na opłakany stan naszych dróg gruntowych.

Drogi gruntowe stanowią $\frac{3}{4}$ całkowitej długości dróg wszelkiego rodzaju w Polsce. Pracuje na nich tylko 30 równaczy drogowych, t. j. jeden równacz wypada na 1 milion mieszkańców i na 5.000 klm. dróg gruntowych. Pod tym względem jesteśmy w gorszych warunkach od państw europejskich, nawet od Litwy.

Autor konstatuje słabe zainteresowanie się poprawą dróg gruntowych u czynników państwowych i samorządowych. Wogóle sa-

morząd, według autora, w małym stopniu interesuje się sprawami drogowymi, a jeśli kwestje te wchodzą na porządek dzienny, to tylko w formie budowy nowych dróg bitych.

Autor przytacza opinię prof. Nestorowicza, iż zły stan dróg w Polsce powoduje dla gospodarstwa narodowego, stratę ok. 500 milionów zł. rocznie. Przebudowa wszystkich dróg na bite jest niemożliwą nawet w najodleglejszej przyszłości. W najbardziej uprzemysłowionych i najbogatszych krajach przeważa typ drogi gruntowej.

Należy usilnie zwalczać zakorzenione przekonanie, iż dróg gruntowych nie warto

poprawiać, gdyż skutkuje to tylko na krótki czas, poczem droga znowu jest trudną do przebycia. „Należy tylko: 1) nawierzchnię dróg odwodnić, 2) nawierzchnię sprofilować, 3) materiał nawierzchniowy związać wzgl. rozluźnić i 4) poprawioną drogę stałe konserwować — a nie będzie „polskiej drogi“ jako synonimu wybojów, dziur i błota“.

Koszt naprawy 1 klm. drogi gruntowej przy użyciu maszyn częstokroć wynosi kilkadziesiąt złotych.

„Gazeta Polska“ z dnia 30.12.30 r. umieściła notatkę, według której Instytut Badań Konjunktur Gospodarczych i Cen w następujący sposób charakteryzuje obecną sytuację gospodarczą:

Obliczany z wyeliminowaniem sezonowości wskaźnik produkcji spadł ze 109,7 w październiku do 105,9 w listopadzie. W grudniu nastąpiła dalsza redukcja wytwarzania, na co wskazuje pewien ponadsezonowy wzrost liczby bezrobotnych. Zmniejszenie zatrudnienia nastąpiło we wszystkich gałęziach, związanych z ruchem budowlanym. W innych gałęziach produkcja utrzymuje się na ogół na dotychczasowym poziomie.

Silny spadek produkcji dóbr wytwórczych tłumaczy się głównie zaburzeniami w obrocie pieniężnym i kredytowym, jakie wystąpiły we wrześniu i w październiku. Spadek ten był dotychczas powstrzymywany przez wypłacane kredyty budowlane Banku Gospodarstwa Krajowego. Kredyty te w sierpniu, wrześniu i październiku utrzymane były na wysokim poziomie (20,8, 18,3 i 15 milionów złotych). Skoro jednak suma wypłaconych kredytów tego rodzaju spadła w listopadzie do 7,3 milionów złotych, stan zatrudnienia w budownictwie w gałęziach z niem związanych uległ również redukcji.

Redukcja stanu zatrudnienia w przemyśle włókienniczym, okazała się konieczna z powodu niedostatecznego zbytu tkanin w sezonie jesiennym, znacznie niższego od przewidywanych obrotów. W związku z tem prze-

widywaniem rozmiary produkcji tkanin były stopniowo zwiększane, poczynając od lipca. Zamiast jednak spodziewanego zwiększenia obrotów, nastąpiło ich zmniejszenie, które zostawało we wrześniu i w październiku w związku z zaburzeniami w obrocie pieniężnym, później zaś było wynikiem powstrzymywania się ludności miast od dokonywania zakupów z powodu ogólnego skurczenia się obrotów i wzrostu bezrobocia, oraz zmniejszenia się siły nabywczej ludności rolniczej. Niedostateczne zapasy tkanin wiosennych i letnich na składach stwarzają jednak możliwości rozszerzenia produkcji na nadchodzący sezon wiosenny.

Położenie rolnictwa doznało dalszego zaostrzenia. Przesilenie na rynkach zwierzęcych, a zwłaszcza trzody chlewnej dotyka przede wszystkim głównego źródła przychodów drobnego rolnictwa, które, jak dotąd, dzięki elastyczności potrzeb i gospodarce częściowo naturalnej, opierało się stosunkowo skuteczniej od gospodarstw folwarcznych kryzysowi zbożowemu. Należy przypuszczać, że udział rolników w obrocie gospodarczym kraju został zredukowany na czas dłuższy.

Pogorszenie się konjunktury w rolnictwie pociągnęło w konsekwencji wzrost protestów wekslowych. We włókiennictwie zaś można dotychczas mówić co najwyżej o zatrzymaniu się dotychczasowej silnej poprawy wypłacalności. Wkłady w bankach warszawskich i poznańskich wykazały w listopadzie dalszy spadek, który jest związany głównie z trudnościami finansowymi rolników. W bankach śląskich, łódzkich, krakowskich i lwowskich zauważono dalszy wzrost wkładów. Wyjątkowo silny wzrost wkładów nastąpił w kasach oszczędności. Wzrost wkładów nastąpił częściowo wskutek powrotu wkładów, wycofanych w poprzednich miesiącach. Pomimo ustania tezauryzacji walut obcych, na co wskazuje spadek kursu banknotów dolarowych poniżej kursu dewizy dolarowej, rezerwy kruszcowo-walutowe Ban-

ku Polskiego wykazały dalszy spadek, który się tłumaczy spłacaniem pewnych długów państwowych i bankowych, w związku z nadjeściem terminów płatności, ściąganiem na-

leżności przez banki francuskie, wywołane przejściowymi trudnościami na tamtejszym rynku pieniężnym.

Bibliografia.

„Miesięcznik Drogowy“ Nr. 3 za grudzień 1930 r. zawiera szereg interesujących artykułów. Poza omówionym wyżej w „głosach prasy“ art. inż. Świętochowskiego „Polska droga“ zamieszczono artykuły: „W sprawie unormowania przepisów na szkoły drogowe“, „Wytyczanie dróg nowoczesnych“, „Zakładanie, umocnienie oraz utrzymanie dróg polnych i innych podrzędnych“, „Fundusz drogowy w Czechosłowacji — jego zasady i wyniki za lata 1927 — 1930“, „Komunikacja drogowa zagranicą“, „Drogi smołowe we Francji“, z Kongresu Drogowego w Waszyngtonie, drobne wiadomości i t. d.

Redakcja i administracja: Poznań, ul. 27 Grudnia 5.

Magistrat m. Kielc wydał w formie broszury „Przepisy o połączeniu nieruchomości

zabudowanych w m. Kielcach z kanalizacją i wodociągiem miejskim“.

Starannie opracowana broszura zawiera tekst rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 15.II.1928 r. o przymusie połączeń nieruchomości zabudowanych z kanalizacją i wodociągiem miejskim w niektórych miastach (m. in. w Kielcach), przepisy o tych połączeniach w Kielcach, oraz odnoszące się do sprawy tych połączeń niektóre ustępy rozporządzeń Prezydenta Rzplitej z 16.II.1928 r. o prawie budowlanem, z 7.VI.1927 roku o prawie przemysłowem, z ustawy z dn. 11.IV. 1927 r. o ochronie lokatorów i t.d.

Całość uzupełniają dane statystyczne, dotyczące czynności Dyrekcji Wodociągów i Kanalizacji w Kielcach oraz skorowidz alfabetyczny.

SKOROWIDZ DZIAŁOWY PORAD PRAWNYCH, ZAMIESZCZONYCH W ROCZNIKU „SAMORZĄDU MIEJSKIEGO“ ZA 1930 R.

(Skorowidz ten zamieszczamy dla ułatwienia Magistratom korzystania z poradnika za 1930 r. Cyfry, umieszczone przed kreską), oznaczają numer „Samorządu Miejskiego“, umieszczone za kreską — stroną).

1. Ewidencja i kontrola ruchu ludności: 1-73, 22-1122, 23-1172.
2. Sprawy drogowe: 6-283, 6-286, 12-616, 15-732, 17-842, 17-841, 17-840.
3. Czynności na zlecenie urzędów państwowych, Kas Chorych, Zakładów Ubezpieczeń i t. p., areszty gminne, egzekucje, utrzymanie sądów i t. p.: 1-72, 1-73, 3-127, 4-176, 5-223, 6-284, 6-285, 6-286, 7-334, 10-493, 11-558, 13-613, 14-670, 15-733, 16-790, 18-906, 19-952, 20-1006, 21-1062, 21-1084, 22-1121.
4. Uposażenia, emerytury, dodatki do uposażeń, statuty służbowe etc. pracowników

miejskich i członków magistratów: 1-74, 3-128, 5-224, 7-336, 10-492, 10-493, 12-615, 13-613, 13-614, 14-666, 14-669, 16-791, 16-789, 17-839, 17-841, 20-1006, 20-1007, 21-1063.

5. Podatki, opłaty, dodatki do podatków, kary za zwłokę i t. p.: 1-72, 3-126, 3-128, 3-129, 6-284, 6-285, 7-335, 9-435, 10-491, 10-494, 10-495, 11-558, 12-614, 12-615, 12-616, 13-614, 14-671, 16-787, 20-1005, 21-1063, 22-1120, 22-1121.

6. Autobusy i stacje benzynowe: 8-384, 15-733, 19-951.

7. Zakres czynności rady miejskiej i magistratu, prawa wyborcze czynne i bierne, regulaminy obrad i t. p.: 5-222, 5-225, 7-334, 7-336, 7-337, 7-338, 9-433, 12-617, 14-663, 15-731, 16-788, 16-790, 17-841, 18-903, 18-904, 19-954, 21-1064.

8. Sprawy budowlane: 5-225, 7-337, 9-434, 16-789, 20-1005.

9. Opieka społeczna: 14-666, 20-1004.

10. Zakres uprawnień władz nadzorczych: 4-174, 6-283, 11-559.

11. Koszty leczenia i transportu chorych: 3-129, 9-431, 15-734, 19-952, 19-955, 20-1007, 21-1062.

12. Wykonanie ustawy o powszechnym nauczaniu: 4-176, 9-434, 16-791.

13. Pożyczki i obciążanie majątku komunalnego: 14-671, 21-1062.

14. Różne: 3-126, 6-286, 12-614, 19-953.

ZWIĄZEK CELOWY

DLA EKSPLOATACJI ŚLĄSKICH KAMIENIOŁOMÓW

Katowice, ul. Piłsudskiego 45

dostarcza ze swych kamieniołomów:

1) granitu w Klesowie województwo poleskie

2) płaskowca kwarcytowego w Jaworzu, województwo śląskie

materiały kamienne, jako to: krawężniki, kostkę brukową, kamienie poligonalne (półbruczek, dziaki bruk) tłuczeń drogowy i kolejowy.

tłuczeń i grys do robót betonowych

grys do smołowania, pył kamienny do asfaltów i bitumów, tudzież kamień łamany do fundamentów dróg, budynków, na okładnice brzegów rzek i t. p.

Biurowy Dyrekcji: **Katowice, ul. Piłsudskiego 45**
telef. 148, 149, 167, 26-19

Ktoby wiedział o obecnym miejscu zamieszkania

p. Jana Lacka

buchaltera, który w roku 1929 pełnił obowiązki buchaltera w Magistracie Łowickim, proszony jest powiadomić Magistrat miasta Łowicza.

ew. 3099/11/2

Budowa mostów,
Dzwigi.

Konstrukcje żelazne,
Urządzenia transportowe,
Turbiny wodne.

Rozjazdy kolejowe,

Ociski stalowe.

Kowadła.

Armatura wodociągowa,
Pryskarze, Linse.

PAWARTYŃSKI
K. RUDZKI, S. K.

Warszawska Spółka Akcyjna Budowy Parowozów

Warszawa, — Kolejowa Nr. 57

Adres telegr. LOKOMOT, Warszawa — Telefony: 731-61, 268-60, 731-34

677-77. — Kapitał zakładowy Zł. 10.000.000

Fabryka produkuje:

oprócz PAROWOZÓW normalno i wąskotorowych różnych typów i mocy,

1) SILNIKI spalinowe Diesel'a syst. Prof. Dr. L. Ebermana, stojące ze sprężarkami i bezsprężarkowe,

2) DZWIGI, żorawie i wszelkie urządzenia transportowe,

3) KOTŁY parowe różnych typów (kotły dodatkowe syst. Inż. Kroepelina)

4) WALCE drogowe parowe

5) HAMULCE samoczynne kolejowe

6) ARMATURA specjalna, rozpylacze smaru syst. Worliczka oraz odlewy brązowe z własnych, lub nadesłanych modeli,

7) POMPY elektryczne i głębinowe.

Naprawa parowozów, kotłów, oraz wszelkich urządzeń mechanicznych.

Kosztorysy i porady techniczne bezpłatne.

ODZNACZENIA: Złoty Medal Min. Przem. i Handlu r. 1929 — Wielki Złoty Medal P. W. K. r. 1929. — Dyplom Honorowy Międzynar. Wyst. Liege

r. 1930. — Grand Prix Minist. Komunik. r. 1930.

**MIEDŹ ELEKTROLITYCZNA
KABLE ZIEMNE**

NISKIE CENY!

**PRZEWODNIKI IZOLOWANE oraz
SZYBKA DOSTAWA! WSZELKIE MATERIAŁY ELEKTROTECHNICZNE**

Dostawca instytucji wojskowych i samorządowych

**PRZEMYSŁ I HANDEL
ELEKTROTECHNICZNY**

„WOLTAR”

**WARSZAWA
KRÓLEWSKA 27.
S. A. Tel. 720-35, 777-68 i 277-89**

Wieloletni referent

Biura Związku Miast Polskich

z wykształceniem prawniczym

poszukuje odpowiedniego stanowiska w jednym z Magistratów
miast na **Podkarpaciu lub w miejscowości klimatycznej.**

Zgłoszenia pod adresem: Warszawa, ul. Mała 5 m. 11, **Mie-
czysław Wolski.**

HERZFELD & VICTORIUS

Spółka Akcyjna

GRUDZIĄDZ

Odlewnia Żelaza, Emaljernie i Zakłady Mechaniczne

Program produkcji:

Kuchnie przenośne węglowe, węglowo-gazowe i gazowe
Kuchnie węglowe z kotłem do centralnego ogrzewania
Piecze przenośne szamotowe
Rury zlewowe
Artykuły sanitarne i kanalizacyjne
Umywalnie i klozety rządowe
Słupy i okna lano żel. budowlane
Armatura do pieców

Oferty i katalogi wysyłamy na żądanie.

Biura sprzedaży:

Warszawa, S-to Krzyska 34

Lwów, ul. Działyńskich 9.

W związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczy
z dnia 16 marca 1928 roku o ewidencji i kontroli ruchu ludności są potrzebne
nie gminom wiejskim i miejskim poniżej wyszczególnione druki i księgi:

- 1) Zgłoszenie zamieszkania (wzór Nr. 1).
- 2) Zgłoszenie zmiany zamieszkania (wzór Nr. 2).
- 3) Karta zameldowania dla przybywających na pobyt czasowy (wzór Nr. 3).
- 4) Karta wymeldowania dla przebywających czasowo (wzór Nr. 4).
- 5) Dla cudzoziemców. Zgłoszenie zamieszkania (wzór Nr. 1 A).
- 6) Dla cudzoziemców. Zgłoszenie zmiany miejsca zamieszkania (wzór Nr. 2 A).
- 7) Karta zameldowania dla cudzoziemców przybywających na pobyt czasowy (wzór Nr. 3 A).
- 8) Karta wymeldowania dla cudzoziemców przebywających czasowo (wzór Nr. 4 A).
- 9) Karta meldunkowa dla osób podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu (wzór Nr. 5).
- 10) Rejestr mieszkańców (wzór Nr. 6).
- 11) Karta rodzinna (wzór Nr. 7).
- 12) Księga kontroli ruchu ludności. Rejestr osób przybywających do gminy (wzór Nr. 8).
- 13) Księga kontroli ruchu ludności. Rejestr osób opuszczających gminę (wzór Nr. 8 A).
- 14) Rejestr domów (wzór Nr. 9).
- 15) Dowód zmiany miejsca zamieszkania (wzór A).
- 16) Dowód zamieszkania (wzór B).
- 17) Zawiadomienie (wzór C).
- 18) Zawiadomienie (wzór D).
- 19) Ponaglenie (wzór E).
- 20) Księga meldunkowa (wzór Nr. 10), Hotelowa księga meldunkowa przewidziana art. 5 Rozp. Prezyd. Rzplitej z dnia 16/III.1928 roku.
- 21) Lista osób przebywających (wzór Nr. 10 A).
- 22) Ankieta A. (wzór Nr. 11).
- 23) Arkusz zbiorczy do ankiety wzoru Nr. 11 (wzór Nr. 11 A).
- 24) Ankieta B. (wzór Nr. 12).
- 25) Domowa księga meldunkowa przewidziana art. 4 Rozp. Rzplitej Polskiej z 16/1928 r. (Dz. Urz. R. P. Nr. 32 p. 309) i § 2. Instrukcji Min. Spr. Wewn. z dnia 27/XI.1930 roku.

Najbardziej pilne druki i księgi, które powinny być wprowadzone do 1 stycznia 1931 roku, są wyszczególnione wyżej w pozycjach 1, 2, 3, 4, 7, 8, 20, 22 i 25.

Ze względów praktycznych byłoby wskazaniem, aby zamówienia na książki, druki i księgi rejestracyjne dla gmin były scentralizowane w Wydziałach Powiatowych, miasta zaś, żeby dokonywały zamówień bezpośrednio.

Zamówienia wysyłane będą pocztą lub koleją za zaliczeniem.

Zamówienia na wyszczególnione wyżej druki i księgi należy kierować pod adresem:

Samorządowy Instytut Wydawniczy — Warszawa, Świętokrzyska 13.